

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Sıkı Adamlar

İsmet Özel
Cahit Zarıfoğlu
Sezai Karakoç
Nuri Pakdil
Cemil Meriç
Mustafa Kutlu
Arif Ay
Ahmet Kekeç

Deneme

Saadettin Acar

birey

SIKI ADAMLAR

SAADETTİN ACAR

birey yayıncılık No: 138
Kırklar Edebiyat Kitapları: 10

Yayın Yönetmeni

Mahmut Balcı

Dizi Editörü

İbrahim Tenekeci

Dizgi-Mizanpaj
birey

Kapak

Ümit Karadağ

Baskı-Cilt

İstanbul Matbaa ve Mücellit

ISBN

975-8618-43-1

Birinci Baskı

Ekim 2002

birey yayıncılık

Yerebatan Cad. Çatalçeşme Sok.

Üretmen İşhanı No. 29/17 Cağaloğlu

Tel: (0 212) 511 33 69 **Fax:** (0 212) 511 77 16

web: www.bireykitap.com

SIKI ADAMLAR

EDEBİ PORTRELER

Saadettin Acar

1974 Mardin/Nusaybin doğumlu. Sakarya Üniversitesi GMYO Bilgisayar mezunu. Arapça ve Farsça biliyor. Bu kitaptaki yazıların tamamını Kırklar dergisinde yayınladı. Akit, Yeni Şafak, milli Gazete’de yazdı, yazıyor.

İÇİNDEKİLER

Önsöz / 7

Bu Ülkenin Vicdanı
Cemil Meriç / 11

Aşk'ın Dirilişi
Sezai Karakoç / 19

Bir Dirilişin Önsözü
Nuri Pakdil / 31

Sımsıkı Bir Şair
Ahmet Cahit Zarifoğlu / 43

Asık Suratlı Bilgi
İsmet Özel / 55

Bir Modern Derviş
Mustafa Kutlu / 65

Bir Usanmaz Ozan
Arif Ay / 77

Bir Muhalif Öykü
Ahmet Kekeç / 89

Önsöz

Bu çalışmaları yapar ve yayınlarken asla kapsayıcılık iddiasında bulunmadım. Biliyorum ki bu mütevazî çalışmanın tamamı, söz konusu edilen şahsiyetlerden birine ayrılrsa bile, yine de görevini hakkıyla yapmış sayılmayacaktır. Peki yaptığım ne? Yaptığım bir işaretle bulunmak. Bu kitabı okuyanlar; işaret ettiğim noktayı merak etsinler istedim. Bu amaca hizmet için zaman zaman merakı gıdıklayıcı ve abartılı bir üslûp kullanmaktan da kaçınmadım. İsmet Özel'den ilhamla meramımı şöyle de ifade edebilirim: Ben parmağım la ayı, ya da ay diye bildiğimi işaret ettim sadece. Okuyucu, ay hakkında kanaat sahibi olmak isterse eğer, istirham olunur ki, parmağa takılıp kalmasın, parmağın gösterdiği istikâmete dikkâtle baksın.

Kapsayıcılık iddiasını gütmememin bir diğ er nedeni de bu çerçevede ele alınabilecek baş ka isimlerin de var

olduğuna olan inancımdır. Mehmet Akif'ten başlayarak Necip Fazıl'la devam edebileceğim çok sayıda isim üşüşüyor zihnime. Ama bu noktadan baktığımızda, bu meyanda ortaya konan hiçbir çalışmanın yeterli olmayacağı da aşıkardır.

Burada ele alınan/alınmaya çalışılan portrelerden her birinin bu topraklarda, son yüzyıllık modern İslâmi edebiyat ve sanat iddiasının oluşumunda ve böyle bir anlayışın yerleşmesinde önemli ve kayıtsız kalınamaz çapta bir katkıları olduğu muhakkaktır. Bunun yanında, onların her birinin benim kişisel okuma ve hayatı anlama ve anlamlandırma serüvenimde de çok ayrı yerleri vardır.

İslâm'ı merkeze alarak ama bunun yanında son sınırına kadar dili ve onun imkânlarını da kullanarak bir çıkış yolu arayışı, hadi biraz büyük bir cümle kurarak, bir teklifte bulunma isteği diyeyim, benim çeyrek asrı aşan ömrümün yaklaşık üçte ikisine tekâbül etmektedir. Bu arayışta yol boyu imdadıma yetişen, bazen savrulmamı engelleyen, bazen dizime derman veren ama her zaman yanıbaşında bana moral aşıl原因, yorulduğumda yaslandığım, bazen düşecekken tutunduğum eller oldu. Bu çalışmayı ortaya koymakla o ellerin sahiplerini hayırla yad etmeyi ve onları kendimden sonraki kuşağı tavsiye etmeyi bir görev olarak bildiğimi özellikle vurgulamak istedim.

Cemil Meriç, yabancılaşmanın en yetkin örneklerinin verildiğı bir dönemde, güçlü bir karşıkoş

ortaya koydu. Karşıkoşuşunu sergilerken başvurduğu önermeler benim de dünyamda karşılıkları olan ve ihtiyacı hissedilen tezlerdi. Tecessüsü ve dili kullanmadaki ustalığı beni cezbettiler. Sezai Karakoç zengin ve geniş perspektifiyle son üç kuşaktır yetişen gençlere bir medeniyet projesi sundu. Bu, bana özgüvenimi kazandırdığı gibi, bir müslüman olarak varoluş kavgamda da beni dinç ve ayakta tuttu. Şiirdeki başarısı ve özle irtibatlı olarak ortaya koyduğu yenilikleri beni/bizi ona karşı borçlu kıldı. Çünkü diriliş hayattır. Nuri Pakdil, bir direniş sembolü oldu bizim için. Neye mi direndi? Çağa, moderniteye, topluma, şöhrete, medyaya ve içimizdeki kirli adamlara... Neyle direndi? Edebiyatla. Cahit Zarifoğlu'ndan hayatın şiirini dinledik. Bir şairin insan tarafını ondan öğrendik. Ondaki o güzel sese eşlik eden derin İslâmi duyarlılığı ve tavır adamlığı bize çok şeyi özetledi.

İsmet Özel, bir çok açıdan tam bir şok oldu bizim için. 'Onlar'dan birinin ama önde gelen birinin saflarımıza katılması ve bizi saflarımızı sıklaştırmaya davet etmesi, kolay kolay etkisinden kurtulamadığımız bir heyecan dalgası oluşturdu. İlk bakışta uçuk gibi görünen ama üzerine biraz eğilince tutarlılığı ortaya çıkan fikirleriyle, bütün imkânları deneyen şiirleriyle ve karizmatik kişiliğiyle çoğumuzun sanat ve düşünce dünyasında büyük bir çığır açtı. İsmet Özel'i benim için anlamlı ve ayrıcalıklı kılan özel nedenim ise, bana ne

düşüneceğimi değil, nasıl düşüneceğimin metodunu öğretmesidir. Mustafa Kutlu, çoğumuzun içinde hissettiği ama dışarıya vuramadığı derûni bir ses gibi yetişti imdada. Hayatımızın ve modernizme yenik düşen toplumumuzun öyküsünü yazdı. Zaman zaman nostaljik, zaman zaman trajik ve komik... Dervişçe bir hayatı anlatmadı, o hayatı öyküleriyle yaşattı. Mustafa Kutlu, bu yönüyle benim özeleştirimdir. Arif Ay, bir şair ama fazlası da var. O bir halk ozanı. Mağdur ve mazlum bir halkın şiiridir onun şiiri. Ve ortaya koyduğu tavır da bu halktan yana bir tavidir. Arif Ay, benim sesimi şiire taşıdı, acılarımın/acılarımızın şiirini yazdı. Ve Ahmet Kekeç... Modernle gelenek arasında bir köprüdür benim için. Onun için çok şey söyleyebilirim. Bugünümle mazim arasında bir bağ, bir rabitadır. Başarısı ve başarısızlığıyla tamamen benim Ahmet Kekeç.

Bu kitap, okumalarım eşnasında altını çizdiğim noktalar ve yol boyu tuttuğum ve Kırklar vasıtasıyla paylaştığım notların sonucunda ortaya çıktı. Bazen dertleşme bazen de sitem. Eleştirilerimde anlama çabası güttüğümü, övgülerimde bir ihkâk-ı hak peşinde olduğumu tüm samimiyetimle belirtmek isterim.

Saadettin Acar

Bu ülkenin vicdanı:
Cemil Meriç

Demokrasi nedir, entelektüel kimdir, hürriyet nerede?...vs. çağdaş sorulara onun kadar iyi cevap veren olmadı. Solun tekdüzeliğini, sağın kaypak ve yalakalığını onun kadar yüksek ve güçlü bir sesle dile getiren görülmedi. Çağdaş kavramları onun kadar iyi tahlil edene bugüne dek rastlanılmadı. İdeoloji ve izmleri idraklere giydirilmiş deli gömleklerine benzettii. Kitaplar, sahillere atılmış birer şişe, dergi, hür tefekkürün kalesi...

Ansiklopedik çapta bir bilgi-birikimle modern dünyanın tacizine maruz kalan genç beyinlere sorular sordu. Soru kadar, sorunun konusu ve şekli kadar önemli olan nokta, soru sorabilecek endişeler taşımaksa eğer, sorduğu soruları ciddiye almamız gerekecekti. Ama olmadı. Kimi sorularına kendisi cevap verdi, kimi sorusu ise insanlığın cevapsız kalmış diğer sorularına karışarak tarihin bağrındaki yerini aldı. Edebiyat, felsefe, kitap, dil gibi konuları teşrih masasına yatırdı. Dini anlamaya, milleti tanımlamaya çalıştı. Kültür gibi, şiir gibi, aşk gibi, politika gibi insanlık kadar eski soru(n)lara engin bilgisi

ve sabırlı çalışmalarıyla cevaplar geliştirdi.

Son yüzyılın büyük fikir ve kalem namusu ve son büyük eleştirmen Cemil Meriç'i konu edinen bir yazıya bu cümlelerle giriş denemesi yapmak, herhalde yapılabilecek en doğru iştir.

Bu kafası karışık ve dağınık adamı tanımaya ve anlamaya çalışan bir makaleye, ancak böyle genel hükümler arzeden cümlelerle giriş yapılabilir. Başka türlü işin içinden çıkmanın imkânı yok çünkü.

'Son yüzyılın en tarafsız ve en insafli eleştirmeni kim?' sorusuna cevap olarak parmakların göstereceği üç-beş adamdan birisidir Cemil Meriç... Onun gibi, Asyalı kalarak Avrupa'nın içine bu kadar nüfuz edebilen, Avrupalı'nın fikrî ve ruhî anaforuna bu derece yakından şahit olabilen, şahit olmakla kalmayıp bir Avrupalı gibi bu gel-gitleri yoğun bir şekilde yaşayan kaç aydın tanırınız?' diye bir soruya cevap olarak kalkacak parmak sayısı üçtür, beştir... Bir Avrupalı filozof gibi şüpheli ve müdakkik, bir Hintli fakir gibi mistik... Cemil Meriç... Bir modern bilge, iflâh olmaz bir kavga adamı. "Babaannem gibi düşünüp filozoflar gibi aktarmaktansa, filozoflar gibi düşünüp babaannem gibi aktarmayı" önemseyen bir dil ustası, bir filolog.

Onun öyküsü bir çağın hatta bütün çağların dramatik öyküsüdür. Dramatik ve trajedik... bir dönüm

noktasında yaşıdı Cemil Meriç ve bu sürecin bütün çilelerini çekti. Halkın kendine, kendi tarih ve kültürüne yabancılaştırılmaya çalışıldığı bir dönemde ‘gök kubbede hoş bir sada’ bırakıp giden yiğit bir sestir Cemil Meriç. Yiğit, gür ve namuslu... Batıyı bir batılı kadar tanıyordu ve doğuluydu. Gandhi’nin önünde diz çökecek Tagore’e mürit olacak kadar doğulu. Ona da bütün emsallerine olduğu gibi bir ‘ba’sü ba’de’l-mevt’ beklemek düştü. Ölümden sonra anlaşılmayı ve diriltilmeyi beklemek...

İyi bir eleştirmendi, iyi bir denemeci idi ve son tahlilde engin tecessüse sahip bir düşünürdü o. Ve bir müstağrib. Kendini ‘hayatını irfana adayan münzevi ve mütecessis bir fikir işçisi’ olarak takdim ediyordu. ‘Benim trajedim’ diyordu ‘benim trajedim, şu bir kaç satırda: sevebileceklerim dilsiz, dilimi konuşanlarla konuşacak lâkırdım yok.’ Diliyle, zevkleriyle, heyecanlarıyla, yarısıyla Büyük Doğu kadrosundan; düşünce ve inançlarıyla Yön’e yakın. Yani ne Doğan Avcıoğlu, ne Necip Fazıl. Zavallı Üstad. Peyami Safa için söylediği şu sözler ona ne kadar da uyuyordu: “O yalnız adamdı. Sevdiklerinin anlayışsızlığı yüzünden sevmedikleri ile yol arkadaşlığı yapmak zorunda kaldı.”

Çatık kaşlı bir baba, mızımız bir anne ve mutsuz bir çocukluk devresi... İtilmiş, kakılmış, düşman bir dünyada dostsuz büyümüş, hayatında hiç çocuk olmamış adeta ihtiyar doğmuştur. Hep öyle kalmış, hep başka, hep yabancı ... ‘Dehanın ezeli yoldaşları’ olarak nitelendirdiği

‘sefalet ve yalnızlık’ yakasını hiç bırakmamış. Geçim sıkıntısı, sürgün, inziva ve fildişi kulede çileyle örülen bir hayat... Hatta zaman zaman intihara teşebbüse varacak bir bunalım... Necip Fazıl ve Peyami Safa ile birlikte “Üç Büyük Muzdarip”ten biridir der Ergun Göze onun için. El-hak doğrudur. Belki diğer ikisinden de daha müzdarip ve daha çilekeş....

“Bir sanatçı değildi ama sanatçılarda olduğu gibi, yazdıklarında ‘kendisi’ okunan bir mütefekkir yazardı. Yazdıklarının ardında, bilgiye susamış, bu susuzlukta batıdan doğuya koşan, satırlarda ve satıraralarında bilgiyi, inancı, şüpheyi, kültürü ve irfanı arayan bir kişilik duruyordu.”... Bu tespitiyle Ebubekir Eroğlu, hakikati vurguluyor. Çünkü Cemil Meriç’in düşünce ve yazılarında, ancak büyük sanatçılarda görülebilen dikkât ve sorumluluk en üst düzeydedir. Bir çağın daha doğrusu bir ülkenin vicdanı ve mazlum ve mahzun bir medeniyetin sesi olmak istedi. Bir coğrafyanın namus ve onur bekçiliğine soyundu. İdraklere vurulan zincirleri kırmak, yalanları yok etmek, insanların arasına örülen bütün duvarları yıkmak, muhteşem bir maziye daha muhteşem bir istikbale bağlayacak bir köprü olmak istedi. Ama anlaşılmadı.

Otuz sekiz yaşında, ömrünün en verimli döneminde, ‘tam da istiklâle kavuşacağını umduğu bir çağda’ gözlerini kaybediyor. O artık bir âmadır ve ‘siyah kalın çerçeveli gözlük’leriyle ömrünün geri kalan kısmını tamamlayacaktır. Körlüğün eziklik duygusu, bir düşünce deryasının boğuluşu, kabına sığmayan bir adamın bastona mahkum oluşu... Ama yılmıyordu. ‘Ben...gökten ateşi çaldığı zaman bütün Prometeler gibi tanrıların gazabına uğrayan bir fikir maceracısı’ diyor ve ‘çölün kumlarında altın zerreleri arama’ya devam ediyordu. Kâh Saint-Simon’la, kâh Hintli Bilgeyle. Kâh İbn Haldun’la kâh Balzac, Dante, Goethe ile... Batıda gezinirken batıcıların tuzağına düşmüyordu, çünkü ‘oryantalizm: sömürgeciliğin keşif kolu’ydu. Onun hakkında ‘Allah’ın iç gözü daha iyi görsün diye dış gözünü kapattığı sahici münevver’ demekle Necip Fazıl, ne doğru söylemiştir. Çünkü; Bu Ülke, Umrandan Uygarlığa, Bir Dünyanın Eşiğinde, Mağaradakiler gibi en iyi eserlerini gözlerini kaybettikten sonra vermiştir.

En önemli ürünü olan Bu Ülke bir şaheserdir. Geçmişe bakmayı bilen, bu günü gözardı etmeyen ve geleceğe projektör tutan bir baş yapıt. Yer yer bir menkibe, yer yer bir nasihatnâme, yer yer bir destan... Bu Ülke, bir hülâsadır. Detaylardan kurtarılmış bir özettir. Bilginin ve yer yer hikmetin hülâsasını sunar. Bu Ülke, bir sınırsızlık hali, çizimlerden ve tel örgülerden arındırılmış bir yürek imparatorluğunun adıdır. Ama

yurtsuzluk anlamında bir sınırsızlık değil, bilakis gücünü bu topraklardan, bu toprağın tarihinden ve kültüründen alan ama asla bu toprakların fiziki sınırlarıyla yetinmeyen bir haykırış, bir çığlıktır Bu Ülke.

Yeni 'bir dünyanın eşiğinde'dir Hint'le tanıştığı dönem. Kültürüyle, mistisizmiyle, inancı ve yaşantısıyla Hint, kafayla gönlün barıştığı bir kıtadır. Kafayla gönlü barıştıracak yeni bir terkip için Hint'in kılavuzluğuna ihtiyaç vardır ve hayatın manasını aydınlatan büyük sırların anahtarı hâlâ onun ellerindedir. Hint edebiyatı onu adeta baştan çıkartmıştır. Hint bilgelerine neredeyse hayatını bağışlayacaktır. Işık göklerin sözü ve söz gönüllerin ışığıdır levhasının karşısında yapılacak tek şey vardır, bir tek şey: susmak...

Ömrünün son otuz yılını 'âmâ' ve son 4-5 yılını felçli olarak geçiren Cemil Meriç bir mü'mindi. İslâm'a rağmen söyleyecek sözü yoktu. İslâm'ı şöyle tanımlıyordu: bütün insanlığa hitap eden tek dünya görüşü. Temeli vahdet, sevgi, adalet. Avrupa'nın hayalini aşan bir rüya, bir fikir mimarisi. Bu şekilde tanımladığı İslâm dini onun için tek kurtarıcı ve yegâne dosttu. Sakson Köleleri gibi, boyunlarında efendi ve tanrılarının isminin yazılı olduğu tasmayı taşıyan intelijansiyamızın onu ebedi bir sükutla karşılaması, imanlı adama karşı takındığı mutad tavrıdır. Cigeri beş para etmezlerin layüs'elleştirildiği bir ülkede Cemil Meriç çapında bir

adamın yalnızlığa ve unutulmaya mahkum edilişinin tek izahı ve tek sebebi vardır: İman...

A'raftaydı. Sağ onu dışladı, sol onu dinlemedi. Yalnız kütüphanesi bağrına bastı bu sınır tanımayan dehayı. Bu çağın bilincine, bu çağın şaşkınlıklarına söyleyecek sözü vardı Cemil Meriç'in. Bundan dolayı da kapakları açılmış bir baraj gibi, kelimeler boşaldı içinden, günlerce aylarca, yıllarca. Sözü'nün muhatabını aradı, sesinin yankısına kulak kesildi. Var mı duyan, var mı anlayan? Cevap alamadı, ama yine de yılmadı. Hayatın acımasızlığı karşısında, yıkılmadı, kimseye de eğilmedi. Cevdet'i sevdi, Said Nursi'yi övdü, Nazım'ı dışlamadı, Akif'e yüreğini açtı, Necip Fazıl'a kulak verdi. Yahya Kemal'e 'has bahçemizin son gülü' dedi. Ve onun tabiriyle Yahya Kemal 'kuğunun son şarkısı'ydı, Tunuslu filozof İbn Haldun "semasındaki tek yıldız"... Doğrusu onlar kadar bu övgülere o da lâıyktı. Ama hakkı teslim edecek olan nerede?

Herkesi dinledi. Doğu-batı, yerli yabancı farkı gözetmeksizin. Zavallı üstad. Herkesi dinledi ama kendini kimseye dinlettiremedi. Kafası karıştı. Beynindeki tufanı dindirmek için çalmadık kapı, boylamadık eşik bırakmadı. Arayışını son nefesini verene dek devam ettirdi. Bir garip olarak yaşadı ve bir sefil olarak öldü Cemil Meriç ve gebe bırakan bir sözle gitti... Kimi...?

Rahmetle hatırlanmasına vesile ve bizim de kulağıımıza küpe olması için şu sözlerini çerçeveletip tekrar tekrar okumak lazım:

“Biz ki; nassları mukaddesler dünyasından kovduk. Avrupa’nın siyasi ve içtimai mitosları karşısında bu apışıp kalmak, bu kendini küçük görmek, bu papağanlaşmak ne için?”

“Hepimiz gurbetteyiz. Kökü mazide olmayan her insan memleketine ve başka memleketlere yabancıdır.”

“Bir ülkede ne kadar çok şair varsa, o ülke düşünce bakımından o kadar geri kalmıştır.”

Cemil Meriç, 1916 yılında Antakya Reyhaniye’de dünyaya gelir. 1923 yılında Rüşdiye’ye başlar, 1928’de Antakya Sultanisi’ne girer. 1936 yılında İstanbul Pertevniyal Lisesi’nden mezun olur. Kısa bir süre öğretmenlik yapar. 1939 yılında tutuklanır ve idam talebiyle yargılanır. 2 ay kadar tutuklu kaldıktan sonra beraat eder. İstanbul, İskenderun, Elazığ tekrar İstanbul... Üniversitede okutmanlık yapmaya başlar. 1954 yılında gözlerini kaybeder. Yurt içi ve yurt dışında geçirdiği ameliyatlardan sonuç alınmaz. 13 Haziran 1987 çileli ama dolu dolu bir ömür, Mahmut Ali ve Ümit adında iki evlat ve sayısız öğrenci ve sevenini geride bırakarak vefat eder...

Aşk'ın Dirilişi:
Sezai Karakoç

Bu topraklarda yaşayan insanların, son iki asırdır dünya insanlarına övünçle takdim edebilecekleri bir eserleri, ayakları yere basan bir özgün denemeleri olmadı. Bundan dolayı başlarını dik tutmalarına yarayacak fazlaca bir nedenleri yok. Çoğunlukla inkâr ettikleri tarihleri gibi, birkaç istisna dışında, yüzlerini ağartacak sahici bir övünç kaynağına da sahip değiller.

Yarı sevinçler, yarım aşklar, 'yarım adamlarla atılan yarı adımlar'... ve avuntuyla geçmiş, çeşitli maceralara sahne olmuş iki asır. Bu iki asırlık sürede ortaya atılan iyi ya da kötü, güzel ya da çirkin her iddia, her önerme büyük ilgi görmüştür.

Bu coğrafyanın insanları, son iki asırdır hep aldatıldılar. İyi bir analize tabi tutulmazsa güzel ve çirkin, pekâla karışabilir. Sahte kahramanlar türetildi, yalancı kurtarıcılar. Genellikle en yükseklerle en alçaklar çıkartıldı. Uyanık olunmazsa korkaklar en cesur; utanılası adamlar büyük kahraman diye yutturulabilir.

Son iki asırdır, birkaç istisna dışında göğsümüzü gere gere 'İşte bu!' diyebileceğimiz bir örneğimiz olmadı. İşte o, başımızı dik tutmamızı sağlayan birkaç istisnadan biri... Bu coğrafyanın çocuğu, bu toprakları seven ve özümseyen ve 'Bu Ülke'yi fikrî ve ruhî anlamda iyileştirmeye çalışan bir muallim, bir hoca, bir bilge...

Şeyh-i Ekber Muhyiddinden, Büyük Mevlâna'dan, Hallâc ve Bayezitlerden kalan hayırlı bir miras, Fuzulilerden, Şeyh Galiplerden, çağımıza yadigar. Şu yaşadığımız coğrafyaya, Allah'ın bir nimeti ve mühim bir hediyesi.

Geylanilerin, Yesevilerin, Ebu Hanifelerin yolunda bir derviş; Akiflerin, Yahya Kemallerin, Necip Fazılların veliahtı, mahcup, naif ve ince ruhlu bir şair. İçinde ukâlâlık barındırmayan bir bilgelik, kibirden uzak bir onur... Bir kadın kadar afif, bir derviş kadar zahit ve ince idrak sahibi. Edebiyat ve düşünce dünyamız için taze bir soluk ve yeni bir nefes... Büyük nehirlerin kıyısından, büyük şehirlerin ortasına bir tayf gibi inen, şehirlerin kapalı

ve kirlenmiş havasına taze dağ havası getiren...” şair. Toplumun yok olan sağduyusu, aranılan ve ihtiyaç duyulan dengesi ve ortak bilinci. Üzerinde ittifak edebileceğimiz birkaç noktadan birisi: Sezai Karakoç...

Sezai Karakoç gibi çok yönlü bir adamı yazmaya çalışmak dışardan ne kadar avantajlı ve hakkında çıkan sayısız yazı, araştırma ve kitaptan dolayı kolay gibi görünse de; işin içine girildiğinde bunun pek de böyle olmadığı anlaşılır. Söz konusu olan bir fizik bilgini ya da bir tıp dehası olsaydı, onu değerlendirmek, işin ehli için çok zor olmazdı. Ama söze konu edilen, Karakoç gibi, edebiyatta büyüklüğünü tartışmasız herkese kabul ettirmiş, fikirde bir ekol olmuş, siyasete yeni bir bakış açısı getirmiş, denemeci, şair, yazar, mütefekkir, parti başkanı, dergi editörü, yayınevi yöneticisi, mütercim, öykücü, piyes yazarı... gibi pek çok ünvanlı bir şahsiyetse işin neresinden tutacağınızı şaşırırsınız. Bir medeniyet mimarı ile karşı karşıya kalmanın belki de doğal şaşkınlığıdır bu.

Evet, o aynı zamanda bir medeniyet mimarı. Herkes ümitsiz bir şekilde, sağına soluna, şaşkın şaşkın bakınırken, O, bir medeniyet projesiyle ortaya atıldı. Medeniyet anlayışımızı modern bir üslûpla yeniden yorumladı. Medeniyetimizin öldüğünü ve/veya iddiasını yitirdiğini kabul etmedi ve ölmediğini yalnızca

rakiplerinin hızına yetişmediği için gerilediğini haykırarak, kararmaya yüz tutan medeniyet havzamıza yeni bir mum yaktı: “Gemi iskeleden hareket ettiğinde dalgınsanız geminin yerinde durduğunu, iskelenin çekip bir yana gittiğini sanırsınız bir an için. Hareket nisbi bir kavramdır. Sabit bir noktaya göre bir hareket söz konusu olabilir. Bu fizikte böyle olduğu gibi, tarihi, sosyolojik olay, durum ve gerçekliklerde de böyledir.” dedi. Gündemimize şiiri soktu, aşkı, dirilişi ve gülü... Bir medeniyet kurmaktan söz etti. Hep diri kaldığına inandığı medeniyetin ateşleyicisi ve diriliş muştucusu oldu. Etrafindakilere ve sesini duyurabildiklerine hep umut ve moral verdi. İşte yaşadığı bu yoğun ruh ve fikir maratonundan ötürü Karakoç’u yazmak bir hayli zor. Yine de onu anlamaya yardımcı olacak bazı anahtar kelimeler var. Bu kelimeler sayesinde Karakoç’un derin ve tutarlı iç dünyasına bir yolculuk denemesi yapılabilir.

Hiç şüphesiz Karakoç ismiyle özdeşleşen kelimelerden biri şair ve mütefekkir ise, diğeri Diriliş’tir; bir diğeri de aşktır. O, mütefekkir ama diriliş mütefekkiri, şair, ama aşk şairi. Diriliş, Karakoç fikriyatının ana ekseninin merkezinde yer alır. Karakoç, Dirilişi, bütün tıkanmaların anahtarı ve bütün yozlaşma ve hastalıkların ilacı olarak takdim eder. Şiir poetikasında ‘Diriliş Ekolü’, medeniyet teklifinde ‘Diriliş Medeniyeti’, sanatta ‘Diriliş Mantığı’, siyasette ‘Diriliş Partisi’, edebiyatta ‘Diriliş Dergisi’, aksiyonda ‘Diriliş Hareketi’,

Diriliş erleri, diriliş muştusu... Hülasa, Diriliş, Karakoç'la özdeşleşmiş ve bütün yorumlarında anahtar kelime rolünü üstlenmiştir. Bu, çok iddialı gibi görünse de, aslında bir sistem filozofunun yapmak zorunda olduğu bir şeydir. Kaldı ki bunlar içi boş birer iddia, ya da sloganlar manzumesi değildir.

Sözgelimi, Diriliş Dergisi... Bu dergi yakın edebiyat tarihimiz açısından önemli kilometre taşlarından birisidir. Son çeyrek asırdır, edebi ve fikri sahada yoğrulanların yolu bir şekilde 'Diriliş'ten geçmiştir. Bu derginin önemini edebiyat ve düşünce dünyasına büyük katkısı, birkaç kuşağı beslemesi, kendi ekolünü deklare etmesi...gibi birçok faktörle açıklayabiliriz belki ama en önemli fonksiyonu, bir reddiyeden çok, bir itiraz ve karşı ses olmaktan öte, bir kendini takdim ediş olmasıdır. Yani Diriliş bir antitez değil bir tez, bir önermedir. Bir parantez içinde şunu da söyleyelim: Aslında, Diriliş Dergisi için bu söylediklerimizi bütün bir Diriliş mefkûresine de teşmil edebiliriz. Karakoç, Diriliş felsefesini bir batı reddiyesi ya da bir tepki hareketi olarak değil, dört başı mamur bir 'medeniyet projesi' olarak takdim eder. Bir ayağını Diriliş merkezinde sabit tutarak bütün varlığı yorumlama teşebbüsündedir Karakoç. Ekonomiden siyasete, bilimden sanata, dinden tarihe kadar hemen her konuda Diriliş eksenli fikirler geliştirir. Bu

açından bakıldığında Diriliş mefkuresinin, cumhuriyet döneminin en önemli çıkışlarından birisi olduğunu görürüz.

Yine sözgelimi Diriliş Partisi... Karakoç, öngördüğü ve kitaplarında çerçevesini çizdiği 'Sürgün Özülke'yi, yani tasarladığı model toplum taslağını parti programıyla eylem alanına çekmeye çalıştı. Bir deneme, bir iddia olarak ortaya atılan programın, siyasi arenada çok fazla akis bulamaması, Karakoç felsefesinin iflası anlamına gelmez. Bilakis, sanatçı-siyaset ilişkisi açısından önemli bir numune olarak tarihe mal olduğunu ve mühim bir anekdot olarak arşivlerdeki yerini aldığını düşünmek de mümkün. Neticede bu partinin bir tüzüğü, bir programı ve özgün sayılabilecek proje ve teklifleri vardı. Ama Diriliş lideri, ince duyarlıklı ve kelimenin tam anlamıyla bir sanatçı olunca piyasa siyasetçileri ile başedemedi diyerek meseleyi kısmen de olsa anlaşılır bir zemine oturtabiliriz.

Sanat ve sanatçıya da, diriliş mantığının kendine has bir yaklaşımı vardır. Bu yaklaşımda: Sanat Allah'a doğrudur, sanat eseri fizikten, fizikötesine atılan bir köprü ucudur, tabiatın eşyaya gördürdüğü işle sanatçının gördürdüğü iş arasında bir mahiyet farkı var, sanatçı bilmediğimiz bir dünyadan kaza sonucu dünyamıza fırlatılmış bir yaratıktır, yani sanatçı fizikötesi yaşantılı bir kazazededir. Yine diriliş mantığına göre sanatçı, bu

dünyadaki her şeyin yabancısıdır, yabancılaşmamış, yabancılaştırılmamış, düpedüz yabancıdır o; ona düşen bu dünyaya alışmaktır. Sanatçı kendini ne kadar gizlese de, o geldiği ülkenin sesleri ve sözleri ara sıra araya girecek ve bu, onu ele verecektir. .

Karakoç, dirilişe böylesine önemli ve geniş bir misyon yüklerken kendini diriliş erlerinin arasına katmaktan da geri durmaz. Diriliş misyonun eri olmayı, diriliş önderi olmaya tercih ederek, olayları bir kişiden çok bir kolektif bilince yükler. Bütün yapıp etmelerinde bir çoğuldan, bir çoğunluktan söz eder. Bütün analiz ve çözümlemeleri diriliş merkezli ve ortaklaşadır.

Diriliş fikriyatının bu kadar detaylanmasının bile örtemediği taraftı; kuşkusuz şairliğidir Karakoç'un. O, bir şairdir. Zaten, düşüncesini temellendirirken de hep bu şiirsel dili kullanmıştır. Nesri ve şiiri birbirine bu kadar yakın kaç yazar-şair var ki... Karakoç, her halükârda şairdir. Özgün ve kendi sesiyle yazan bir şair. Buram buram aşk kokan, metafizik ve cennet kokan, gül kokan şiirler yazmıştır. Sürgün Özülkeden'i yazmıştır, Monna Rosa'yı, Masal'ı, Balkon'u, Gül Muştusu'nu, Münacaat Ve Naat'ı...

Kadının şiirini, tarihin ve geleceğin şiirini, ölümün ve dirilişin şiirini yazmıştır. Şiirde bir sekülerleşme çabası olarak da adlandırabileceğimiz ve kendisinin 'salt gerçekçi şiir' diye tanımladığı II.Yeni formatında şiirler yazmışsa da, Karakoç'u, kendi şiir ekolünün kurucusu bir

şair olarak tanımlamak en doğru yaklaşım biçimi olacaktır. Çünkü Karakoç, sadece fiziğin içinde kalmamış, bunun yanında belki de daha fazla fizikötesine uzanmış, destanlar yazmış, kasideler söylemiş, masallar anlatmış bir şairdir.

Aslında, tam da şaire çizdiği çerçeveye uyan bir şairdir Karakoç: Şair, bir toplum için büyük bir olaydır. O, önemli bir misyon yüklenir: Toplumun öncülüğü misyonunu. Tanrıyı, O yüceltir insan kardeşleri adına. Onlar adına sesini O yükseltecektir. İnsanlık adına günah çıkaracak, insanlığın günahlarının itirafını o yapacaktır. Yalvarış ve yakarışların en güzelini, belki de en ölmezini, o yapacaktır. Evet, bir toplum için şair büyük bir olaydır. Şairden önceki ve şairden sonraki toplum arasında bir fark vardır. Şair, milletin sözcüsü, yorumcusu ve gerekirse yol göstericisidir. Toplumun kalbi, atan nabızı ve çarpan yüreğidir. Şairi olmayan millet yok demektir, şairini yaşatmayan millet yaşamıyor demektir.

Karakoç'un, şiirin temel meselelerine farklı bir bakışı var. Ona göre, şiir insanla yaşar. İnsansız şiirin yaşama şansı yoktur. Diğer edebiyat türlerinin aksine şiir insanı soyutlaştırır. Peki şiirde anlam olmalı mı? Anlam, yeni şiirde kendi fonksiyonunu yitirmiştir. Bundan ötürü de şiir, yer yer anlamsızlığı deneyebilir, bu normaldir. Ama büsbütün anlamsız şiir, işte bu düşünülemez.

Sezai Karakoç'un, dini ve geleneği okuması da dengeli ve tutarlıdır. Herşeyden önce dine yaklaşımı teslimiyet derecesindedir. Daima anlama çabası güder. Dinin bütün emir ve yasaklarında yalnızca hikmet arar. Dini ve onun mukaddeslerini sorgulamadığı gibi, tartışma alanına bile sokmaz. Allah aşkı, peygamber ve evliya aşkı bütün yazı ve şiirlerinde ön plâna çıkar. Karakoç, hayat serüvenini inancından ayrı tutmaz, sanatını ibadet aşkı ve bilinciyle icra eder, din kardeşliğine büyük değer ve önem verir. Nabızı, İslâm coğrafyası ile birlikte atar. Bu coğrafyada olan biten bütün hadiseleri büyük bir heyecanla yaşar ve kardeş bildiği insanların sevinçlerini paylaşarak üzüntülerine ortak olur. Bir Bağdat'a ağıt yaktığını görürsünüz, başka zaman Endülüs'e, Elhamra'ya, Kurtuba'ya... Kâh Mekke-Medine hasretiyle yanıp tutuştuğuna şahit olursunuz, kâh Semerkand'e, Buhara'ya el salladığına... Kudüs'e ağlar, Şam özlemiyle yanar, Diyarbekir'i dilinden düşürmez, İstanbul diye inler. İslâm aleminin semalarını kaplayan bela ve musibetlerin dağılması için çareler üretir ve dualar eder. Fakat gelecekte ümitsiz değildir. Gözleri hep ufuklarda, gelecek olanı gözler: "Ruhumuzun İskender'i gözükmeyecek mi Tanrım? O İskender ki, bir kılıç darbesiyle bu karanlığın yuvasını deşecek ve kördüğümünü kesip atacak, çözecektir. Medeniyetimizin büyük gündüzüne yol açılacaktır böylelikle. ...Evet! Bu gece kıyamete kadar sürmeyecek, hakikâtin ışığı

parlayacak, İslâm medeniyetinin yeni büyük gündüzü tekrar kendini gösterecektir.”

Geleneğe gelince... Karakoç, gelenekten yararlanma taraftarıdır. Gelenekten yararlanmayı da; “o eski şekil ve kalıpları taklit etmek olarak değil, onları sevmek, onlardan zevk almayı bilmek, onları yakinen tanımaya ve anlamaya çalışmak” şeklinde açıklar: Yerli yerinde geleneğe itirazlar da yöneltilebilir ama “üstadlar belki şakirtlerin susuşunu severler.” Bunun yanında iyi bir soru da onları kesinlikle sevindirecektir. Çünkü terbiye sınırları içinde kalan ve haddini aşmayan bir soru, dakik bir izleyicinin geldiğine işarettir.

Tüm bunlardan sonra; Sezai Karakoç, sanat ve düşünce dünyamızda neye tekabül eder, ya da ne ifade eder? Onu kendi ekolünün kurucusu bir şair olarak görenler olduğu gibi II.Yeniye dahil edenler de var. Bu iki görüşün dışında, onu siyasal İslâmcı sanatın önde gelen teorisyenlerinden kabul eden görüşlere de rastlamak mümkün. Tek tek analize tutup netice olarak bu görüşlerden hangisini kabul edersek edelim, ciddi bir sanatçıyla karşı karşıya olduğumuzu kabullenmek durumundayız. Karakoç’un son elli yıldır yetişen şair, yazar ve düşünürleri dolaylı veya dolaysız biçimde etkilediği su götürmez bir gerçek. 1950’lerden itibaren düşünce ve sanat dünyasında kendi üslûbuyla varolan, yıllarca dergi çıkarıp edebiyatın hemen her alanında

kitaplık çapta eserler veren ve fikir hayatımıza kaynaklık edebilecek özgün düşünceler üreten Sezai Karakoç'un, kabul etmek gerekir ki hepimiz üzerinde çok hakkı var. Cahit Zarifoğlu'nun kendisine ithafen yazdığı şiirde dediği gibi;

“şu küçücük kalpte

(Yaman halimiz helal ettirmezsek)

nice hakkın yüklü.”

Bundan dolayı Karakoç'u yeniden ve silbaştan okumalı, okumalar esnasında yol boyunca sıkça ihtiyaç duyacağımız aşkı, gl ve dirilişi el altında bulundurmalıyız. Bunu yaparken de onu idollaştırıp dokunulmaz bir makamda mütalaa etmemeliyiz. Onda bir insanstlk vehmetmek, özel hayatında yaşadığı tecrübelerden yola çıkarak onu efsaneleştirmek büyük haksızlık olur. Çünkü böylesine bir tavır, kişiliğini eserlerinin önüne geçirir ki bu, Karakoç gerçeğini anlamamızın önündeki en büyük engeldir. Sezai Karakoç'u yeniden okumalıyız. Çünkü o, mahzun coğrafiyamızın sesidir. Rahat peşinde değildir. Hzn arayan, acıyı bulmazsa sipariş eden Asyalıdır. Yüreğini bazen kendisi ateşe verendir. Yüreğinin kavrulmasından haz duyardır. Onu yeniden okumalıyız. Çünkü Sezai Karakoç, makus talihimizi değiştirmek için son ırpınıştır.

Sezai Karakoç, 1933 yılında Diyarbakır Ergani’de dünyaya geldi. AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesini bitirdi. Çeşitli resmi kurumlarda görev yaptı. Yazı ve şiirleri başta Büyük Doğu olmak üzere dönemin en önemli dergilerinde yayınlandı. Yeni İstanbul ve Sabah gazetelerinde fıkra muharrirliği yaptı. Uzun süre aralıklarla Diriliş dergisini çıkardı. Diriliş Partisi’nin kuruculuğunu ve genel başkanlığını yaptı. İstanbul’da yaşamaktadır. Evlenmemiştir.

Bir direnişin önsözü:

Nuri Pakdil

Bir elinde hüznü, diğerinde direniş taşıır. Susarak da konuşabilir. Bazen de sükutunu duvara asar, tüfek gibi, bakar. Yaşamak bir hakediştir ona göre: bildiği herşeyden sorumlu olanların hakkı. Kalbinin ağlamasında gücünü bulur. Tutarlılığından uzaklaşmamaya ve ödün vermemeye çalışır her ne olursa olsun. "Uyuz köpekten beter" dediği uykusuzluk peşindedir her daim. "Uyunmamış uykuların hakkı var üzerimde" der ama, uyuyabilenlere de hayret eder: İnsanlar nasıl uyuyabiliyor, bu kadar mı duyarsızlaştı insan? Çok üst düzeyde bir sorumluluk, derin bir bilgelik, muazzam bir birikim, olağanüstü bir sezgi ve dikkât ve klâs bir duruş.

Her türden özveriye hazır bir devrimciyi arayıp durduğunu söyler tüm hayatı boyunca. Bulup bulmadığı meçhulümüz ama arayışının devam ettiğinin şahidiyiz. Başını çevirip de içkayıtlarına bakmayı önerir, kendisine kulak kabartanlara. Ve mevsimine göre giyilip giyilmeyen değil ciddiyetin simgesi saydığı ceketini sırtından çıkarmaz hiçbir zaman. Sükut suretinde çok koyu düşer sesi. Peşpeşe koşan Cezayir atları özlemi tüm benliğini sarmalar. Haşmeti Tevazuda O Yeşil Yüce Mevlâna'yı, O Büyük Efendiyi uzaktan farkettiği an önünü ilikler.

Ekşimiş süte dönmüş bir toplumda o, bıçak sırtında yürümek denli tehlikeli olanı seçer: Duyarlı bir dengeyi tutturmaya çalışmak ve sonra da onu korumak. Hedef apaçık: Militanlığı yedirmek adımlara; ve sonra, daha bir yeni soluk icat edip yürümek, yürümek... yüreklilik olmaksızın, zaten, ne yapılabilir ki?

“Her aklımıza geldiğinde sabah olmaz” der ama gözü ufuklarda sabahı beklerken sitemini de eksik etmez: Ben sabahı çoktan bekliyordum, biraz geç geldi. İlerlemiş yaşına rağmen hâlâ gençtir. Çünkü ona göre “insan vicdaniyla sürekli hesaplaşıyorsa genç kalır, tığ gibi.”

“Ağrı’dan daha da ağır bir dağı yüklenmek olan” yazmak, onun için çok önemli ve hayati bir meseledir. Yazı: doruk noktasına ulaşmış aşktır. Her yazı: bir temel

kazı: varoluşun giz alanına yaklaşmak için. Adını ta ortaokuldayken koyduğu, içinde bir muştu gibi koruduğu: yazmak eylemi... Ve yazmak, aynı zamanda bir Hücum Komutudur da ona göre. Yazının sponsoru ise sabırdır. “Arşa en yakın duran: duadan sonra boyuneğmeyen edebiyattır İblis’e. Çünkü insanın vicdanına bağlıdır damarları” derken ve “Bir devrim, kuşkusuz, edebiyatın sırtında en güçlü dayanaklarından birini bulur: başka türlü mümkün müdür insanı tanımak?” diye sorarken ne kadar da güvenir edebiyata. Sadece güvenmek değil, bir de ne çok şey bekler ondan.

O metafiziksizleşen dünyanın bütün dert ve sıkıntısını çeken adamdır. Dünyanın bu açığını kapatmaya çalışan bir yamadır adeta. Onun kadar acı çekene az rastlanır, bir yürek kanadığında, bir çocuk ağladığında.

Umuda dair bütün söyleyeceklerimizi tüketmişken, evet işte tam o esnada, onun sarsıcı ve güven verici sesi duyulur: Umuttur inadı inat yapan. Umut, sözcükleri namluya süren el. Umut ki şiirin görünmeyen damarı. Umutsuzluğa kapılmak bize göre değil. Çünkü hayattan umudu çıkarınca umut kalıyor gene. Şarıl şarıl umut akıyor çünkü: hayattan. Ne de özlemiştik bu sesi Rabbim! “Ümitvar olunuz, şu istikbal inkılabatı içinde...” diye haykıran o yiğit sestten sonra, doğrusu böylesi gür bir devrimci ifadeye hasret kalmıştık.

Yağmalanan bir medeniyetin yasını tutar. O medeniyetin külleri üzerine kurar otağını ve haykırır: Kaç kilometrekarelik ufkumuz çalındı, hey! Evet, çalınan sadece bir toprak parçası değil, herşeyimizdir çalınan. Nasıl “Ciğer doğrar gibi parçalandı onmilyonkilometrekare.” Ve nasıl “Herşeyi birarada tutan giz: havaya uçuruldu”? Bu soruları sormak, dahası bu soruları soracak endişelere sahip olmak, sadece, gerçek bir aydının kârıdır. Namus sahibi bir aydının. İşte o da Nuri Pakdil’dir; yeryüzünün bütün metrekarelerin-deki her ezilenin yanında ezilen: pişe pişe. Gözlerinden yaş gelmezse kendinden kuşkulanan, gazeteleri eline alırmaz ilkin Mekke-Medine’de ısıyın kaç derece olduğuna bakan, hüznü vicdanına yakıştıran, ruhunun dantelleri ile tüm karanlık sınıflara ışık götüren Nuri Pakdil.

“İman saati; her anı rikkat ve dakik. Çağın şahdamarı. Mevlâna’nın en öfkeli. Geçmişle gelecek arasında köprü; bir ayağı Mekke-Medine’de, bir ayağıyla dünyayı tarar. Kadrini bilenlerin sayısı: Meçhul. Kitapları okunmadan klâsik olan yazar. Yalın + Onurlu + Ödünsüz = Devrimci.” (*) Nöbet tutan her noktasında kimliğinin. Amelenin alınterinin kıvrılıp da patronun kulağına dolanması için dua eden.

Hâlâ anlayabilmiş değilim, onun kitaplarını okurken neden anlam derinliğine yoğunlaştığım kadar dizgi-tashih-düzeltilere de dikkât ederim? Ve başka kitaplarda

olsa vakayı adiyeden sayacağım en ufak bir dizgi hatası bile neden beni huzursuz eder? Meselâ Batı Notları(97 basım) eserinin 93. sayfasının 6. satırındaki ‘s’ harfinin küçük yazılmış olması neden beni bu denli düşündürdü? Bilerek yapılmışsa dil kurallarına göre büyük yazılması gereken bir harfin küçük yazılmasının hikmeti ne ola ki? Hem ‘Doğrudur; dizgi, düzelti yanlışı yok: ‘s’ harfi küçük’ gibi alışık olduğumuz meşhur uyarılarından biri de yok. Acaba ‘s’yi küçük yazarak ne demek istedi, kendi gizem dünyasından ne mesajlar verdi? Aynı durum Kalem Kalesi(98 basım) isimli eserinin 85.sayfasındaki 16.satırının son kelimesi olan ve bize göre “kalp” olması gereken ama “kap” olarak dizilen kelime için de geçerli. Yani, musahhah hatası deyip geçeceğiz ama ya değilse? Peki aynı kitabın 99.sayfasının 14.satırındaki “Ressam” neden “Resam”?

Dedim ya bir gazetenin bir sütununda dahi birden fazlasını görmeye alışık olduğumuz ve bir nevi kanıksadığımız böylesine ufak bir hatayı bile neden çok görürüm Usta’nın koca bir kitabı için? Adı titizlikle özdeşleşmiş olsa bile bu kadarını dahi neden hoş göremiyorum? Neden her kelimenin beynimde çağrıştırdığı anlamının yanında ve dışında, belki de üstünde- başka bir anlam barındırdığını ve onun kastettiği o anlamın ancak küçücük bir kısmını anlayabildiğimi düşünüyorum, onu okumalarım esnasında? Neden başka bir kalemde okuduğumda ya da başka bir ağızdan

duyduğumda bana herhangi bir cümle gibi gelen bir ifadeyi ondan okuduğum zaman tarifsiz bir keyif alıyorum?

Bu sorulara cevap verecek değilim. Kaldı ki bu sorular bünyelerinde cevaplarını da barındırıyorlar zaten. Ama artık şuna kesinlikle inanıyorum ki; en sıradan cümleler bile onun dilinde yeni bir hüviyete bürünür, en yüzeysel ifadeler dahi onun kaleminden çıktığı vakit bir derinlik, bir gizem kazanır. O, kelimeleri sihirli bir değnek gibi kullanır, nerede, ne zaman, nasıl kullanacağını da, adamın yüreğinden ta yüreğinden nasıl vurulacağını da iyi bilir. Kalemi bir kamış gibi yüreğine saplanmış ve oradan bizim yüreklerimize öfkeyi ve direnci, sevdayı ve kavgayı, sevgiyi ve nefreti akıtır. O, kalemini, hayatını kazanmaktan önce ve ondan öte, ‘öte hayat’ı kazanmak ve kazandırmak için kullanır. -Ama bu hayat da bize ‘çok kapsamlı bir bağış’ olduğundan muhteremdir ve israf edilmemesi gerekir.- Kelime seçiminde titiz davranır, çünkü ne hassas bir nakış ördüğünün, ne mukaddes yüke hamal olduğunun farkındadır. Çünkü, “Sözcüklerin seçiminde titiz olmayan, düşüncesine de, söyleyeceklerine de özen göstermiyor demektir.” O, kendi dünyasıyla barışık insandır (kavgalı diye okumak da mümkün).

Ondan birkaç örnek okuyalım: “En iyi yürüyerek gidilir yaşamaya.”, “Yeryüzünde: heryere yapıştırılmış bir yitik ilânı: ‘İç Dışı Bir İnsan’ .”, “Yüreğimizin yarısı

Mekke'dir, geri kalanı da Medine'dir, üstünde bir tül gibi Kudüs vardır.", "Çocukluğum sınırsız bir ülkedir, (...) bir de beni sürekli izleyen hiç yanımdan ayrılmayan yaşlanmaz bir sırdaşımdır." , "Ciddi yanlış daima destansıdır.", "Aşınan beyin devrim yapamaz.", "İnadın ağırlığı büyüktür.", "Her mütevazı adım da, adım gibi bilirim ki, dik bakıştır." Bu ifadelerden siz de yanık bir yüreğin kokusunu hissedebiliyor musunuz?

İstanbul aşığıdır. İstanbul: insanın yaradılışını en iyi, en sağlam gerekçelendirdiği yer: Mekke'den, Medine'den, Kudüs'ten sonra. Bütün yollar İstanbul'a gider, başka hangi istikâmete yönelinirse yönelinsin^(**). Trene binmek, İstanbul'a gitmek demektir, başka nerelere gidilirse gidilsin. Bununla beraber, hedefinden şaşmayan mermi gibi, kalbinde, Maraş yol alır, sonsuzluğa doğru.

Zamana saygılıdır. Bu konuda o denli hassastır ki, meselâ saati 17.05 olarak verir. Kûsuratı ihmal etmez, lâmbayı 01.16'da söndürmüştür. Saat: 01.27'dir.

Ve Ortadoğu aşığıdır. Bu aşkı inada dönüşür yer yer ve inadının ağırlığı ne büyüktür. Ve yüreğimizin üzerinde bir tül gibi duran Kudüs, ah Kudüs. Kamil bir gülüşe hasret kalan bu adam kalbini dinliyor o Kutsal Şehrin ve tüm Ortadoğu'nun. Kalp atışlarını oralardan yükselen feryatlara ayarlıyor. Ne çok ihtiyacımız var, her zaman ve özellikle bu aralar onun gibi Kudüs aşıklarına. Ve hiç olmadığı kadar mazlum ve boynu bükük durduğu böylesi bir demde "biz ne yapıyoruz Kudüs için?" diye

kendimizi sorguya çekmemize vesile olduğu için ne çok şey borçluyuz ona. Ondan öğrendik ki, sorulması gerekir her sabah ve her akşam yatmadan önce ve teheccüdlerde: Bu gün Kudüs için ne yaptım? Yahu bir duamız da mı yok gönderecek? Vird çeker gibi bilmem kaçıüzbin kere Kudüs, Kudüs, Kudüs,... ilanihaye ah Kudüs! denmeli değil miydi? Kudüs... “Elimi Kudüs resminin üzerinde uzun süre tuttum, enerji niyetine, yarın Medine hurması alacağım.” Bu muazzam ve o derece de dramatik tablo karşısında sadece susulur. Susulur ki, belki durumun bereketinden bir şeyler bulaşır günâhkar eteklere. En beklenen yerde ve en beklenilmeyen yerde, hep bu özlem, hep bu tablo, her satırda.

Bizim gündemimizden uzak durduğu ve kirlenmediği dolayısıyla bizim gündemimize itibar etmediği için kendine ait bir üstdil oluşturmuş. Bizim kirlı kavramlarımız yerine kendi gündeminin kavramları ve kendi dünyasının alfabesini kullanır. Onu anlamanın okumakla, birikimli olmakla çok fazla bir ilgisi yok. Şifresini çözmek lazım kendi dünyasının. O dünyanın şifresini çözmekle onun hakkında zaten en kaydadeğer adım atılmış olur. Gerisi çorap söküğü gibi gelecektir. Bir de denklemin terimlerini yerliyerine oturtmak gerekir. Örneğin, sızısı var, ama, bu sızı çok farklıdır. Bir entelektüel acı, ya da bir aydın travmasından söz etmiyorum. Bu, ona has ve sadece onda görülen bir acı, bir yangın, bir iççekiş (doğrudur: iççekiş). Garip ama

tesbit edilen de bu. İlginç bir yalnızlık sezilir yazdıklarından, ama, bundan pek şikayetçi olduğu da gözlemlenemiyor. İleri giderek şu da denilebilir: o, aslında yalnızlığı kamil anlamda yaşayamamanın sıkıntısını çekiyor. Gürültü, onu yalnızlığından alıkoyduğu belki de onu meşgul ettiği için teşhir edilmesi gereken en ürkünç dosyasıdır bu çağın. Çünkü gürültü, dikkâtin kâtilidir ve alenen hak gasbıdır. “Sessiz bir mekan özlemi, doğrusu, bütün özlemlerden önce geliyor. Zihnimizin tüm boyutlarıyla, derinliğiyle derlenip toparlanabilmesi, yoğunlaşabilmesi ve kendini yeniden üretebilmesi başka türlü mümkün mü?”

Tekrar geri dönmek üzere bir soru. Bu soruyu herkes cevaplayabilir. Bir şartla vicdanını hakem yaparak. Eli kalem tutan kaç genç yazar adayı, ürünlerine bir övgü cümlesi kapabilmek ya da kendi konumlarına meşruiyet sağlayabilmek, bir icazet alabilmek gayesiyle değil de, hasbi olarak büyüklerini ziyaret edip hal hatırını sorar? Bu soruyu ustanın (ve ustaların) genç kalemleri görmezlikten geldiğini iddia edenler cevaplasın. Ve bu soruyu bir genç kalem olarak aynı zamanda kendime de soruyorum. Kaçımız hiçbir maddi karşılık beklemeksizin kültürel, sosyal, siyasal, fikri, edebi alanlarda bize öncülük etmiş olan büyüklerin hukukunu gözetiyor, onlarla münasebetlerimizde üzerine düşeni hakkıyla yapıyor ki hayatlarında ölüme terkedilen ustalardan yeterince ilgi görememekten şikayet etme hakkını

kendimizde bulabiliyoruz? Buna insafla verilecek olumlu cevap sayısı üçü beşi geçmeyecektir.

Peki böyle bir gerekliliğin olmadığını ya da böyle bir önermenin saçma olduğunu iddia ederek biz, bu sorunun muhatabı olma durumundan kurtulabilir miyiz? Hiç sanmıyorum çünkü o zaman da şu sorunun cevabını vermek zorunda kalacağız; senin 'öteki' olarak adlandırdığın kesimden farkın ne? Bu haklı bir itirazdır çünkü bizim en bariz vasfımız vefa ehli olma gibi, sıla-i rahim gibi ötekilerin dünyasında karşılıkları olmayan manevi ve moral değerleri öncelememiz ve bu değerleri kendi aramızda yaşatmamızdır. Durum böyle iken biz hangi hakla (hangi yüzle mi demeliydim?) üstadların bizi görüp değerlendirmelerini bekliyoruz. Bizim gençkalemler'imiz herşeyden önce vefayı öğrenmeli. Hem, ustaların yol göstermeleri bir ağabeylik olarak yetmiyor mu? Hangi birimiz ustalardan bağımsız, onlardan etkilenmeden kalem tutmayı becerebildi ki. Onların kitapları hangi birimizin yolunu aydınlatmadı ki? Bunun da ötesinde, biz birbirimizden ne kadar sözediyor, birbirimizi ne kadar görüyoruz ki. Eğer genç kardeşlerimin gücenmeyeceğini bilsem -hatta onları gücendirme pahasına da- şunu söyleyeceğim: Ustaların bizi değerlendirmeden ve görmeden daha öncelikli ve daha önemli işleri var, kendimizi dev aynasında görmenin manası yok.

Özel hayatına dair daha çok soyut göndermeler yapar. Kendisinden gururla sözettiği babası Hoca Emin Efendi için “Yaşama cesaretimi artıran / ağır acı oturuşunuz vardı” der, özlemle annesini anar, bir de Maraş’ı... Bütün hayatını sarıp sarmalayan şehirler: Mekke, Medine, Kudüs, İstanbul, ve Maraş’tır. Hayatının sevdası, herşeyi: Edebiyat.

Nuri Pakdil, 1934 yılında Kahramanmaraş’ta doğar. İ.Ü. Hukuk Fakültesini bitirir. Devlet Plânlama Teşkilatında uzman olarak çalışır. 1969’da, Ankara’da çıkardığı Edebiyat dergisi etrafında çok sayıda genç şair ve yazarı toplar. Yayınlanmış çok sayıda eseri bulunmaktadır. Ankara’da yaşamını sürdürmektedir. Evlenmemiştir.

(*) Arif Ay, Dokuz kandil, YediGeceKitapları

(**): Doğrudur; dizgi, düzelti yanlışı yok: yönelinirse yönelinsin

Bu yazıyı yazarken, Nuri Pakdil’in; Kalem Kalesi, Ahid Kulesi, Batı Notları, Sükût Sûretinde, Derviş Hüneri, Umut, Korku, Otel Gören Defterler, Büyük Sorgu, Arap Saati isimli kitaplarından alıntılar yaptım. Yoğun bir numaralandırma yapmamı gerektireceğinden tek tek kaynak belirtmedim.

Sımsıkı bir şair:

Ahmet Cahit Zarifoğlu

Dinmeyen bir çığlıktır çığlığı. Sesi asırlar öncesinin sesidir asırlar sonrasına ulaşan. Bir bütün olarak hayatı okuyan, hayatı anlatan ve hayatı yaşayan adamdır Cahit Zarifoğlu. İsmi baş harfleri ACZ tutan, seçkin bir kimse olmadığını itiraf eden, korkutulan, uyarılan ve dua edip yakaran şairdir. İsminden başlayarak sürekli bir aksiyonu, bir cehdi, bir zerafeti ve evet, bir ACZ'i ifade eden yakışıklı adamdır.

Çöldesiniz, çölün kavurucu sıcaklığına dayanmaya çalışıyorsunuz, susuzluktan bitmek üzeresiniz ve son umidinizi de su sandığının seraba dönüşmesiyle yitiriyorsunuz. İşte tam burada Cahit Zarifoğlu'na kulak kesiliyoruz. Çünkü o, bizi hiç yanıltmadı, seraba

dönüşerek ümidimizi kırmadı. Berrak ve soğuk bir su olarak yüreğimizi hep serinletti. Yüreğimizi, kalbimizi ve beynimizi...

Yürürken arkasında kendi ayak izleri değil, ümmetin ayak izleri çıkardı. Kardeşlerine beyaz haberler verirdi. Ve bir sabah camiden ezan sesinin gelmeyişi büyük bir felâketin habercisi olarak algılayan cevval bir iman örneğiydi. Ona göre bütün hadisenin özeti şu: Raskolnikov / müthiş bir iman ağrısı çekmekte.

Güzel adamdı Zarifoğlu, güzel şair. İslâm haritasında baltalarını ortak çarşılara götürüp pazarlamak isterdi. Hayatı boyunca bu Müslüman duyarlık hep eşlik etti ona.

Sözün ve hayatın gîtide yozlaştığı, bizim mahalle de içinde olmak üzere bütün yerkürede ideallerin kıymetsiz bir paraya karşılık satıldığı lanetli bir dönemde, Zarifoğlu'na ilginin artmasını şaşkınlıkla karşılamamak lazım. Onu görememiş ve ona ulaşamamış olmak benim kuşağımın en büyük hasreti olarak kalacak. Onun diliyle, Cahit Bey sizi görmeliydim. Zorunluluk motifi, bana da böyle üzerine eğilince tuhaf geliyor. Fakat yemin ederim ki öyle hissediyorum. Sizi görmeliydim. Çünkü bizi namaza çağırılar namazdan habersiz. Çünkü seçkin bir kimse değilim demiyor kimse. Çünkü zulüm, çünkü kibir, çünkü riyakârlık ve çünkü enva-i çeşit pislik ve çünkü kara siyasa, beyaz baldır, ak akçe kasıp kavuruyor

ortalığı. Ve namazı, ve Kâbe'yi, ve Kudüs'ü hatırlayanımız kalmadı. Zarifoğlu'na özlemin artmasının yegâne sebebi bunlardır. Bir de samimiyet, bir de ihlâs, bir de delikanlılık. Özlenen, bu yitik vasıflardır. Özlediğimiz ve yokluğuna ağıt yaktığımız 'Dost / bu eli sıkı tut' uyarısıdır. Özlediğimiz Zarifoğlu'dur ki; 'Kardeşim dedim / acılarına da kardeş olur musun?' diyen. Hasreti duyulan bu kayıp hasletlerdir ve o şair-i maderzad'ın gür sesidir. Cahit Bey 'Acı çekiyorum elimden alınmışsın gibi'

Dağınık bir adamdır Zarifoğlu. Sadece yazılarında değil; özel hayatında da kullandığı müstearları var. Ve kimi çevresi onu sadece o müstearıyla tanır. Sıra dışı bir insan olduğu onu tanıyan ya da onunla kısa bir süre arkadaşlık eden herkesin üzerinde mutabık kaldığı nokta. Deli dolu, koşan, sürekli bir uğraş içinde bulunan ilginç bir yaradılış. 'Biz işimize bakalım' derken samimiydi. Çünkü o kendi meselelerimizle uğraşırken başkasıyla ilgilenmeye vakit bulmazdı. Onun herkes tarafından dile getirilen bir diğer özelliği ise sağlam karakteri. Ondan söz edilirken kesinlikle taraflı tarafsız herkesin kabul ettiği şeydir sağlam kişiliği. Karakterindeki sağlamlığın yanında, ona uyan ve onun için sıkça kullanılan diğer vasıflar ise; asalet, sadelik, tevazu, yakışıklılık, artistlik, şairlik ve son olarak Nabi Avcı'nın buluşu: Prens. Ve bütün bunların yanında ve üstünde -ki tek başına bu bile onu sevmemiz için yeter- bir Müslüman. Afganistan için

ağlayan, Hama için yas tutan, Filistinli kardeşlere destek için, taş atmaya çağıran bizi. Ensevgili'ye, 'Boynuma bir ip at / kölen diye yollarda gezdir beni' diyecek kadar büyük bir aşk ve teslimiyetle bağlı. Yüreğinde ta yüreğinde o Ensevgili'nin ümmetine karşı kendinde bir sorumluluk ve bir gözetmenlik hissi taşıyan Müslüman ve Sultanına seslenirken: 'Baktığın dağların düşüncesi bile ağlatır beni' diyecek derecede özlem duyan bir aşık.

Dağınık bir adamdır evet, yer yer serserice bir dağınıklık, yer yer bohemce, ama zaman zaman da dervişce. Ve otostopla Avrupa'yı dolaşan aykırı bir yaradılış. Görünüşteki bu düzensizlik ve dağınık duruşa rağmen yaptığı her şey zihninde, kendisini bile şaşırtacak derecede bir disiplin ve düzen içerisinde. Hayatı bir telaş içerisinde parçalanmış gibi. Ezberinde hiçbir şiiri olmamasına karşın; değil bir mısraını, bir kelimesini bile gördüğü yerde tanır.

Cahit Zarifoğlu'nun en tanınan yönü şairliği olmasına rağmen, çocuk edebiyatına da ciddi bir şekilde eğilmiştir. Çocuk delisidir Zarifoğlu. O çocuklara aşıktır. Afganistan çocuklarının şahsında bütün dünya çocuklarına şiirler, masallar yazar. Aslında, pekâla büyüklerin de okuyabileceği masallar olmasına rağmen onca öyküsünü çocuklara yazdığını söyler. İşaret edilen, seçilen, gösterilen çocuklara. Çocuklara özel olarak yazdığı masal ve şiirlerinin yanında, hemen her şiirinde

çocuklara bir atıf, bir işaret vardır. Çünkü çocuklara yazarken, yazar, kendini biraz daha rahat hissediyor. Çünkü çocuklara yazmak, ona at oynatabileceği geniş bir alan açıyor. Ayrıca çocuklara yazmak, insanın acılarını azaltıyor ona göre. Bu da çocukların safiyet ve günahsızlıklarından kaynaklanıyor olsa gerek. Aşk, insanın o en asil ve yozlaşmamış duygusunu bile çocuklarla anlamlandırmaya çalışıyor. (Aşk çocuklar parlayınca görülen ışıklardır) ve (gül kokuları çocukların kaburga kırıklarından) geliyor Zarifoğlu'na sorarsanız.

Çocuk kadar olmasa da es geçemediği ve yoğun olarak dokunduğu bir başka varlık ise kadındır. Ama kadına dokunuşu çok dengelidir. Müstehcenliğe kaçmadan o narin varlığı anlamaya ve irdelemeye çalışıyor. Denilebilir ki; Zarifoğlu şiir ve nesirlerinin belkemiğini kadınlar ve çocuklar oluşturur. Kadın, güzellik ve inceliğiyle Zarifoğlu'na konuk olurken, çocuk, masumiyet ve temizliğiyle. Varlığın bu iki müstesna örneğine, çok sık vurgu yapar.

Şiirleri ve çocuk masalları kadar bilinen bir başka çalışması ise Cahit Zarifoğlu'nun neredeyse şiirleri kadar okunan Yaşamak adlı anı-günlüğüdür. Yaşamak, yerinde duramayan, ruhunda çok büyük gelgitler yaşayan bir adamın hatıramsı ve yarı şiirsel öyküleridir. 'Ne çok acı var' diyerek başlar başlamaz farklılığını gösteren bu kitap, hâlâ önemli bir çalışma olarak büyük bir kabul görmekte. Günlük ve anı kitaplarında alışık olduğumuz

kronolojik sıralama yoktur kitapta. Bir bakarsınız çocukluğundan bir olayı aktarır, hemen akabinde bugüne gelir. Bir bakarsınız bir meseleye dair görüşlerini açıklar, hemen sonra babasının vefat haberini verir. Necip Fazıl'la ilgili anılarını zikreder, öte yandan askerlik, Maraş, Esin, Kravat, ve o muhteşem metin: Sizi görmeliydim. Yaşamak, hem üslûp olarak hem de içerik olarak emsaline az rastlanan bir çalışma.

Aslında üzerinde en çok durulması gereken Zarifoğlu'nun şair kimliğidir. Ama önce giriş niyetine bir-iki hatırlatma... Has şiir, bakar bakmaz kendini ele veren şiir değildir, olmamalıdır. Onu anlamak için, biraz zahmet etmeli, biraz çaba göstermeli, biraz ter dökmeli. Şiirin nesirden farkı sadece diziliş olmamalı. Eğer düz yazı gibi rahat ve sade olan ama farklı dizilmiş bir kelime yığınıyla karşılaşırsanız, adına şiir dense de siz basit bir metin olarak görün bunu ve geçin. Ama, ancak ter dökerek anlaşılabilen ve üç-beş defa okunduğu halde çözülmeyen ve kendini ele vermeyen, buna rağmen ona karşı ciddi bir istek duyulan, okunmak istenen ve yavaş yavaş çözülen ve çözüldükçe okunan ve okundukça çözülen metin...: işte soy şiir. Soy şiir ve yoz şiir arasındaki tek fark şüphesiz anlaşılabilirlik farkı değildir. Ama mesajını uluorta veren metinlere başka bir isim bulmak gerekir diye düşünüyorum. İyi şiirin serbest ya da vezinli olması modern ya da klâsik olması, kafiye ve kafiyesiz olması ondan aldığımız tadı eksiltmez. İşte tam

burada C. Zarifoğlu söze konu olmak durumundadır. Sözü edilen asil şiir Zarifoğlu şiirinin ta kendisidir.

Nesirden bekleneni, beklenmesi gerekeni şiire yükleyenlerin sıkça dillendirdikleri şudur: Zarifoğlu şiiri anlaşılmaz ve yer yer anlamsızdır. Burada biraz durmak gerekir. Şiirin bütün güzelliğini anlaşılır olmasına münhasır kılmak, şiirdeki sesi, müziği görmemek şiirden nasibini almamış olmaktır. Şiirin verdiklerinden – birincisi değil- birisi anlamdır, mesajdır. Zaten baştan sona anlamsız şiir olamaz. Kaldı ki, modern şiir, ses ve müziğe öncelik verirken, anlamı büsbütün dışlamaz.

Zarifoğlu şiirine dönersek... Şiiri kapalı bir şiirdir. Yer yer bu kapalılık ve muğlaklık had safhaya ulaşır. Bir seferde kendini ele veren şiiri neredeyse yoktur. Modern şiirin bütün imkânlarını sonuna kadar kullanarak kendine ait bir şiir dili oluşturmuştur. Bu haseple Zarifoğlu, İsmet Özel’le beraber modern şiirin en uç noktaları olarak görülebilir. İ.Özel’le ayrıldıkları nokta şu: İ.Özel, ‘Bir Yusuf Masalı’na kadar –çok küçük istisnalar dışında- seküler bir şiir yazmıştır, ya da şöyle diyelim: malzemesini fiziğin içinden seçmiştir. Zarifoğlu ise, modern bir şiir yazmış fakat metafizik göndermeler yapmaktan da sakınmamış ve geleneksel bir içeriği modern bir formatta vermiştir. Yani İsmet Özel fizikle hesaplaşırken, Zarifoğlu fiziğin içinden metafiziğe yelken açmıştır. Bu özelliğinden dolayı Zarifoğlu’nu II.Yeni’nin üstünde -evet, üstünde- bir yerlere koymak gerekir. Veya

modernist şiirin II.Yeni ile başlattığı hamle ve açılımlara bir ilave hamle. Ya da modernist şiirin II.Yeni'den sonraki imkânı ve yeni bir atılımı.

Bunları söylerken Zarifoğlu'nun kimseden etkilenmediğini söylüyor değiliz. Kendisini Alman şairi Rilke'ye benzetenlere, onu tanımadığını söyler. Ama diğer yandan, kendi ifadesiyle, Sezai Karakoç'un, üzerinde helal ettirilmesi gereken nice hakkı yüklü. Zaten Zarifoğlu'nda derinden derine bir Karakoç etkisi inkar edilemez. Lâkin bu etkilenme, onu Karakoç'un gölgesinde bırakmaz. Ve yer yer –çok büyük bir iddia olarak da kabul edilebilir- Karakoç'u çokça aştığı da gözden kaçmamaktadır. Nasıl ki yaygın kanaate göre Karakoç, üstadı Necip Fazıl'ı aşmış ise, aynı şekilde Zarifoğlu da –sanat olarak- yer yer Karakoç'un üstüne çıkmıştır. İnsafla bakıldığı zaman bazı dizelerde yakaladığı ustalığın gerçekten göz kamaştırıcı olduğu görülecektir: (Ya sen kuş olup gitmeliysen bir trenle), (yüreği korkuyla kuvvetlendi babamın), (Ey asker bir şafakla anlaş / çünkü namluya sürüldün), (ey gece sen de aldatıldın / sana da tuzak kurdu yüzü güneş parıltılı kız)...vs. Fikirlerinden etkilendiği ve kendisine hayranlık duyduğu bir başka isim Üstad Necip Fazıl'dır. Bir şiirinde ondan şöyle sözeder: (Birden / Necip Fazıl göründü merdivenlerde / müt- / hiş- / ti.)

Zarifoğlu'nun şiirlerinde dini motiflere çok sık vurgu yapılır. Şiirlerinde korku ve yakarma eksik olmaz. Acziyetinin farkında olan, kul olmanın sınırlarını bilen ve bu sınırları aşmamaya çalışan, bundan ötürü korkuyla ümit arasında dolaşan bir şair vardır. Yoğun olarak Allah'a bir yakarış, günahlarının affı için iltica var. Şiirlerindeki bu metafizik yoğunluğa bakarak belki mistik şair olarak da adlandırılabilirdi. Ama bu yakarış ve dualarını modern biçimde ifade ettiği için, başından sonuna dua olan şiirleri bile modern şiirin örnekleri olarak kabul edilebiliyor. Aslında, sanatı açısından bir eksiklik olarak da kabul edilebilir, Zarifoğlu, nesirlerine yaptırması gereken tebliğ görevini zaman zaman şiirine yükler. Ve bunu yaparken de asla bir sanatçılık ya da bir şairanelik taslamaz. Bu tür şiirlerinde, kelimeler gelişigüzel dizilmiştir. Ayıklamaya ve kelime seçimine fazlaca dikkât edilmemiştir. O anda, içinde bulunduğu halet-i ruhiye ile ibadet eder gibi ya da ibadetinin bir parçası olarak şiirini yazmıştır. Bu da mensubu olduğu dinden bir an için bile feragat etmeye tahammül edemeyişinden kaynaklanıyor olsa gerek. Yaşamak'taki Süleyman Dede'yle geçirdikleri birkaç saati anımsamalı ve şu harika tespiti: "Duyuyorum, bunlarla sanatın ne ilgisi var deyip duruyorsunuz. Söyleyin iki hayatınız mı olacak? Biriyle inancınızı / fiilen / yaşarken, ötekiyle sanat mı yapacaksınız? Ne saçma. Olamaz bu." Ve yine Yaşamak'taki şu anektodu okumak gerek: Bir toplantıdan sonra, İsmet Özel (komünist iken) yanıma yaklaştı, tebrik

ederek ‘Gecenin yıldızıydınız’ dedi. Birkaç cümleden sonra ‘Bizim safımızda olmanızı isterdim’ dedi. ‘Allah korusun’ dedim. İsmet’in yanında nursuz bir yüz belirdi. Haşa ‘Ne karışır?’ dedi. Ve ben ‘Yalnız O karışır’ dedim.

Bununla beraber aşırı didaktik ve salt ideolojik olarak bilinen şiirlerini yabana atmak da büyük haksızlık olur. Bu tür şiirler şairanelikten uzak, tamamen dini kaygılarla yazılmış olmalarına karşın, Zarifoğlu şiirinin ayrıcalığını yine de hissettirirler. Özellikle 1980’lerden sonra yazdığı şiirlerinde ortaya çıkar bu durum. Çok rahat yazılmış, sanki ikinci bir defa kontrol edilmeden, ilk yazıldıkları halde bırakılmışlar izlenimi verir. Ama bu dizelerdeki güzelliği herhalde kimse yok sayamaz: (Filistin bir sınav kağıdı her müminin önünde), (O sabah ezan sesi gelmedi camimizden / korktum bütün insanlar, bütün insanlık adına), (bir ok işaretidir Buhara)... (bütün azalarını harbe çağır) dizeleri ile başlayan Afganistan çağıştı, ...vs.

Son şiirlerindeki İslâmi duyarlığın bu derece ön plâna çıkması tabii ki biraz da konjonktürelidir. Afganistan, Ruslar tarafından işgal edilmiş, Filistinliler Yahudilerce hunharca katlediliyor, Hama’da on binlerce Müslüman şehit ediliyor. Öte tarafta İran’la Irak bir hiç uğruna savaşıyor. Ümmeti gözetmem gerekli diyen şairin belî bükülmüştür. Bu tablo karşısında sadece şunu söyleyebilecektir: (şimdi üzgünüz arkadaş / yolumuza

çıkmayın üzgünüz). Bir zirvesine göz koyduğumuz dağlara bakar diğer yanda koşup takıldığımız çitlere.

Son olarak birkaç nokta...Bu ümmete yüreğini açana, bu ümmetin fertleri kayıtsız kalmayacaktır. Güzel adamlar güzel atlara binip gidiyor ve bu, dünyayı gitgide tenhalaştırıp çekilmez hale getiriyor. Cahit Zarifoğlu güzel adamların sadece öyküsünü yazmakla kalmadı, güzel adamlar nasıl yaşarlar'ı da bize gösterdi. Benim kuşağım, onu ve emsallerini hep rahmetle anacak. Çünkü biz onu güzel bilirdik; fiziğiyle güzel, şiiriyle güzel ve evet, imanıyla güzel...

Cahit Zarifoğlu 1940 yılında Ankara'da doğdu ama ailesi Maraş'lıdır. İ.Ü. Edebiyat Fakültesi'ni bitirdi. Çeşitli devlet kurumlarında çalıştı. Lise yıllarından itibaren yazı ve şiirleri yayınlanmaya başladı. Çok sayıda gazete ve dergide birkaç müstearla yazılar yazdı. Çocuk edebiyatı üzerine eserler verdi. 7 Haziran 1987'da çok genç yaşta hayata veda etti.

Asık Suratlı Bilge:

İsmet Özel

Kiminin filozof, kiminin kendini beğenmiş, kiminin zor şair, kiminin efsane, kiminin ise zor konuşup zor anlaşılan dediği, nev'i şahsına münhasır kişilik... Başkasının arabasına binip caka satmaktansa, arabanın önüne ot koyanların safında, kendi aydınlanması peşinde koşan adam... Celladına gülümserken poz veren, imparatorluk genişliğindeki gençliğinde kadınlardan daha çok birinci şubeye varan, bakirelerin lanetine maruz kalan, matarasındaki suya tuz ekleyip uzun yola çıkmaya hüküm giyen, ütüsüz bir pantolon kadar tedbirli adam... Adını insanların hizasına yazdırmış, hayatı berrak bir gökyüzünde çocuklar aşkına savaşmak olarak algılamış militan... Tabutunun üstünde zar atılan, sürekli delirmek hakkını elde bulunduran zavallı. Dünyayı tanımaktan

yorulan, aşkları ve inançları işgal edilen, cebindeki adreslerden umudunu kesip kendi masalını yıkan ve Vareden'in kayrasıyla varolup bir çok sayfasını atlayarak bitirdiği kitaba başından başlayan adam... Bir kadirşinas itaatsiz, tevarüs edilmemiş asalete sahip biri. Cumhuriyetin kulu olan babası, polistir. Hayat, sevgilisidir. İsyan mı, tabii ki evet. Zor zamanların şairi, asık suratlı, dik başlı, inatçı, aykırı...

Türkiye'nin son çeyrek asrını -insafı elden bırakmadan- tahlil edenlerin fikri ve edebi sahadaki bariz etkisini müşahade edecekleri İsmet Özel'i yazmaya çalışmak zor iş doğrusu. Farklı kişiliği, geniş yelpazeli ufkunun mahsulü olan düşünceleri, imge yoğunluklu şiirleri ve hayatındaki özel tecrübesi ile İsmet Özel'i, yorumlamak şöyle dursun, ciddi anlamda okuyup anlamak bile başlı başına bir mesele. Kullandığı dilin -modern nüanslarla bezenmiş olmasına rağmen- çok farklı ve kulvarında tek olduğunu söyleyebilmek için büyük bir eleştirmen ya da filolog olmaya lüzum yok. Nesirlerindeki denklemleri çözmek, uyanık bir zekânın yanında ciddi bir birikimi gerektirir. Şiirlerini yüzeysel de olsa anlayabilmeniz için mutlaka hacimli bir lügât bulundurmalısınız elinizin altında. Şiirlerini özellikle de nesirlerini öyle girift bir hale getirir ki okuyanda, anlaşılmasın diye özel bir çaba verdiği izlenimi uyanır. Tüm bu özellikler,

ona, eline kalemi aldığı günden itibaren bir ayrıcalık, bir kendine özgülük vermiş ve her fikirden insanın dikkâtini çekmesine sebep olmuştur.

Yazılışının üzerinden çeyrek asır geçmiş olmasına rağmen halen tartışılmaya devam eden ve özgün önermeler içeren, tedaviden çok sorunların teşhisi üzerinde duran Üç Mesele, kırk yılın şiirlerini topladığı baş eseri Erbain, poetikası sayılabilecek Şiir Okuma Kılavuzu, özgün bir üslûpla yazılmış bir otobiyografi niteliğindeki Waldo Sen Neden Burada Değilsin gibi büyük kitaplara imza atmış olan Özel, gazetelerde yazdığı ama çoğu bir günlük gazetenin sınırlarını epeyce zorlayan yazılarını da ilginç isimlerle kitaplaştırmıştır.

İsmet Özel okunurken şair, mütefekkir ve Müslüman kimliklerinin ön plâna çıktığı ve bu sıfatlarının, kimi zaman içiçe geçtiği kimi zaman da ayrı ayrı tebarüz ettiği farkedilir. Şair İsmet Özel özgündür. “Evet, İsyan” derken de, “Amentû” derken de. Şiirini ne bir ideolojinin propagandası için malzeme yapar, ne de herhangi bir inanç sisteminin tebliği için kullanır. Bundan dolayı Müslümanlığı bir hayat yolu olarak benimsedikten sonra kendisinden farklı şiirler bekleyenlerin, umduklarını bulamayınca Sezai Karakoç’a serzenişte bulunduklarını ve Karakoç’un “O, zaten daha önce de bizim gibi yazıyordu.” dediğini aktarır. Şiir onun için çok özel bir durumdur. Ona göre, bir söz şiir olduğu için “öyle” değildir, öyle olduğu için “şiir”dir. Ne

düşündüğünü yazar ne de düşüncenin şiirini ama buna rağmen şiir yazan birinin ne olduğu, kim olduğu, kendine hangi yeri seçtiğinin yani şairin düşüncesinin önemli ve meraka değer bir nokta olduğunu vurgular. Şiir yazabilmenin ancak kendini ayık tutmayı mümkün kılacak bir belirlilik alanından kalkılarak yani bir sağlam bir düşünceye yaslı olarak gerçekleşebileceğini düşünür. Şiirini umut veren değil, umudun nerede olduğunu düşündüren bir şiir olarak tanımlar. Buradan hareketle nesrini de salt bir bilgi yığımindan öte, bilgiye ve düşünceye giden yolu, bir nevi düşüncenin metodunu gösteren yazılar olarak görebiliriz.

Mütefekkir İsmet Özel ise apayrı bir fenomendir. O, fikirde taraftır. Ve bu tarafgirliğini her fırsatta sarıh biçimde ortaya koyar. Aklını, bilgi ve kültürünü, sanatçılığını kullanarak bir “yeni”yi ortaya koyma peşinde değildir. Şair kimliğini, o eskimeyen yeniyi anlamada ve kavramada bir fırsat ve avantaj olarak görmekle beraber, asla bununla, ona bir ekleme ya da çıkarma iddiası gütmaz. Yaptığı şey yorumlama, belki daha çok çıkarsama... Fikirlerini bir tecdit formundan çok bir tebliğ ve tavsiye formatı içinde sunar. Söyledikleri yeni gibi gelse de bu, aslında tutunduğu inancın her zaman yeni bir şablonla sunulabilirliğinden kaynaklanır. Yazdıklarının, “yazmayı uygun bulduklarından” değil, “yazılması tabii ve kaçınılmaz olanlardan” müteşekkil olduğunu dile getirir her fırsatta. Bunun sonucunda

oluştugu için de yazdığı her dizenin kendisi için bir hikâyesi bulunduğunu belirtir. Anlaşılması en kolay şeyi söyleyip okkalanmaktansa, anlaşılması en gerekli şeyi söyleyip noktalanmayı yeğ tuttuğunu ve bütün yazdıklarının vebalden kurtulma dileğinin uzantısından başka bir şeye karşılık düşmediğini belirtir.

İsmet Özel çağa, çağın vebalılarına, şizofrenlerine bir teklif sunar. Teklifi kabul edilir veya edilmez o ayrı. Lâkin söylediklerinin, üzerinde kafa yorulması ve titiz bir mütalaaya tâbi tutulması gereken tezler olduğunu kabul etmek durumundayız. Kendisi de bir dönem paranoyak ve şizofrendi çünkü. Bu çağın belki de bütün çağların bu en büyük belasını çok küçük zayıatlarla atlamasını bilmiş ve bunu, şiire ve sonra siyasi bir bağlanmanın hayat içindeki karşılığını arama çabasına borçlu olduğunu itiraf etmiştir. Bundan dolayı şiir ve siyaset onun için en güvenli alanlar olagelmıştır.

İddia edildiği gibi İsmet Özel'in nesrini Müslümanlar, şiirini marksistler okuyor değil. Tam aksine şiir ve nesrini birbirinin mütemmim cüzü olarak görmek gerekir. Nesri kadar şiiri de bizim için önemli ve dikkâte değerdir. Çünkü aynı 'uzun yolun mahkumu'yuz, aynı 'cellada gülümsüyor'uz ve aynı ilkelere 'Amentü' diyoruz. Bize göre nesri, şiirinin bir haşiyesidir. Ama şunu da not etmek gerekir ki; altını çizdiğimiz mısraları olduğu gibi üstünü çizdiğimiz cümleleri de mevcuttur. (Özellikle son dönemde yoğunlaştığı ve "biz Türkler"

kavramı etrafında oluşturmaya çalıştığı fikirleri gibi. İşin, bizim bildiğimiz gibi olmadığını, kendisini anlamadığımızı iddia etse de, bu böyledir...)

“Müslüman olmak beni, kendimi bildim bileli içine düştüğüm yalnızlıktan çekip çıkardı” der. Bu yalnızlıktan kurtuluş, modern bir insan olmaktan kurtuluştur onun için. Çünkü sadece modern insanın yalnızlığı vardır. Müslümanın ise yalnızlığı yoktur, inzivası vardır. Müslüman İsmet Özel’in bu ve benzeri noktalardan modernizmle hesaplaşması gerçekten görülmeye değer. Batı felsefe, sanat ve medeniyetine hakim bir üslûpla moderniteyi topa tutar. Üslûp, çoğu Müslüman düşünürün içinde bulunduğu kompleks duygusundan uzak ve özgüveni olan bir üslûptur. Bazı aydınların yaptığı gibi, İslâm’ı batı kavram ve referansları ile tanıma ve tanıtmaya yanlışına düşmez ve “Allah ve Resulü diyorsa doğrudur” ön kabulü ile hayatı ve olayları anlama çabası güder. Kur’an ve sünnet onun için a priori doğrudur. Bundan dolayı olsa gerek, yerli yazarlara karşı takındığı tanımama ve önemsememe tavrını batılılar için de -yer yer müstekbirliğe varacak dozda- devam ettirir. İçlerinde sözlerini alıntılادıkları ve doğruladıkları varsa da genelde onlara bakışı tepeden, onlarla ilişkisi müstekbirane ve onlara karşı takındığı tavır küçümseyicidir. Rousseau; vesveseli, huysuz, yalancı bir hırsızdır. Voltaire; cimri, aç gözlü bir heriftir. Balzac; pisboğaz, mavi kan hayranı zendosttur. İçlerinde en iyi olanları (ki bunlar besteci ve

şairleridir) elma kurduna benzer. Tamam, elma kurdu elmayı deler ama değil mi ki bunu yapabilmek için muhtaç olduğu kudreti elmadan alır. Al birini vur ötekine...

İsmet Özel, deneyiminin, özel dönüşümünün, ya da kendi ifadesiyle “masalının” kendisine kazandırdığı zengin perspektiften, temel kaynaklardan sapmamaya özen göstererek bir bakış sunar. Bu teklifini sunarken bir “müslim”in izzetine halel getirmeyecek bir tevazu örneği sergiler. Çoğu zaman soruları sorar ama cevap vermeye kendisinin ehil olmadığını itiraf eder. Yer yer açık uyarılar da yapar. Şu söz onundur: Parmak ayı gösterdiği zaman parmağa değil aya bakmak lâzım.

Gelenek ile olan ilişkisini de İslâm tayin eder. Bazı profan geleneklerin zamanla dinleştiğini söyler ve bundan dolayı geleneği, önce İslâm süzgecinden geçirme ondan sonra kabul ya da reddetme taraftarıdır. Bu tavrı da onu gelenek karşısında şüpheli bir konuma oturtur. Ama bunun yanında tasavvufa olan ilgisini gizlemez. Dervişleri, yeryüzündeki en temiz yaşantı sahibi insanlar olarak gördüğünü, fikirlerinin satır aralarından çıkartabiliyoruz. Mutasavvıfların muhlis olanları hep doğruyu söylemişler. Yani, batı kültür ve medeniyeti karşısındaki küçümseyici tavrı ve ihtiyatlı duruşu, tasavvuf söz konusu olunca yerini anlama çabasına, yer yer savunma refleksine, giderek haklı çıkarma

endişesine bırakır. Çilecilik ve mistisizmden ısrarla ayrı tuttuğu, ayrı yere oturttuğu tasavvufu, hep ilginç ve düşünülmeye değer bulur. Sözgelimi; bir tasavvuf ulusunun bir menkıbesini analitiğe tabi tutabilir ve adım adım ondan dersler çıkarabilir. Hatta daha da ileri, pekâla ondan bir batı reddiyesi dahi istihraç edebilir. Ya da Anadolu'da bir köy hocasının teknolojiyi hafife alan bir sözünü hayranlıkla aktarıp, ayakta alkışlayabilir. (Bu arada, Özel'in atasözleri ile başının pek hoş olmadığını da kaydetmemiz lazım. Atasözlerine yaklaşımı eleştireldir. Belki aksi ispatlanabilir ama ben, onun bir atasözünü onaylayarak aktardığına şahit olmadım. Onun buradaki tavrını, gelenek karşısındaki şüpheci tavrıyla aynı denklem içinde mütalaa ettiğimizde hak vermek durumunda kalıyoruz.)

İsmet Özel, isminin etrafında bir halka oluşturulmasını başarabilir miydi? Doğrusu, bu adam kıtlığında, nitelikli hiçbir söyleyeceği bulunmayanların dahi kitleleri peşinden sürüklediği bir toplumda o, pekâla bunu yapabiliirdi. Sanat ve edebiyatta da bunu başarabiliirdi, fikir ve aksiyonda da. Ama o, bütün yetkinliğine ve bu yöndeki yoğun çabalara rağmen hiçbir zaman isminin etrafında bir patent oluşturulmasına izin vermedi. Fikirlerini belli bir sistematik dahilinde değil de dağınık olarak vermesi, belki de böyle bir endişeden

kaynaklanıyor. Kişinin tavsiye etmesinin kolaylığını, bunun yanında tavsiye edenin tavsiyesine uygun hareket etmesinin zorluğunu dile getirdi ve kendisiyle gönülden bağlanabilecek birilerini aradı. Ona göre gönülden birbirine bağlı olanların bağlarını çözmek imkânsız. Çünkü gönüllerin birbirine nereden bağlanıldığını bilmek imkânsız.

Güvenli ve salim bir bölgede imanını sağlama alma arzusu bazen dramatik ve duygusal sözler söyleneirdi ona: “Emeğimi hüsrana uğramaksızın sarf edebileceğim bir alana çekilmeye ve büyük bir hasret duyduğumu bilen bir Allah’ın kulu var mı?”

İsmet Özel, bizi isyana, surat asmaya, kaybettiklerimizi hatırlamaya ve bütün masalları yıkmaya davet ediyor. Taşları yemeyi yasaklıyor, Asra yemin edip faydasız yazılar yazıyor. “Sen neden oradasın?” diyenlere “sen neden burada değilsin?” diye karşı soru yöneltiyor.

İsmet Özel, 1944 yılında Kayseri’de doğdu. AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi’nde bir süre okudu, HÜ Fransız Dili ve Edebiyatını bitirdi. Bir süre Fransızca öğretmenliği yaptı. Yeryüzü ve Çıdam yayınevlerini kurdu. Önceleri Marksist bir dünya görüşünü savunurken daha sonra Müslümanlığı bir hayat yolu olarak seçti. Ataol Behramoğlu ile birlikte Halkın Dostları dergisini çıkardı. Yazı ve şiirleri sağ ve soldaki bir çok dergi ve gazetede yayınlandı.

Bir modern derviş:

Mustafa Kutlu

1. Buldozerlerin dişleri toprağa saplandığı zaman... motor gürültülerinin yavru kuşları yuvalarından ürküttüğü zaman... ağaçların devrildiği, kayaların demir matkaplarla delindiği, suların önünün kesildiği zaman... bulutların kirlendiği zaman... o durgun göl kenarında, kamışlıkta, akşam, balıkların ve su kuşlarının, rüzgârın ve titreyen çimenlerin, kertenkelenin, sincabın ve tarla kuşunun birlikte söylediği ilâhi ansızın kesildiği zaman... işte o gün hepimizin mahşeridir. O zaman, yerin altı yerin üstünden daha hayırlı olacaktır... Ve o zaman, yani ağaca ağaç gibi bakılmadığı, toprağa toprak diyerek basılmadığı gün, adama da adam gibi muamele bırakılacaktır...

2. Mustafa Kutlu'nun öykülerinde kahramanlar çok sık değişir. Öyküleri bölümlere ayırarak, her bölümde bir başka kişi anlatıcı olur. Öyle ki kimi öykülerinde olayı anlatmayan kişi kalmaz. Sözgelimi; Bu Böyledir'de Süleyman, Zinnure, Yorgancı Hafız Yaşar, Rafet Efendi, Şinasi Bey, Ayakçı Kadir, bunların her biri, olayı, kendi açısından dile getirir. Yine aynı öyküde, yer yer cansız nesneleri konuştururken, kimi zaman da olay üçüncü kişi ağzından verilir. Böylelikle çok zengin, çok farklı bir üslûp ortaya çıkar. Zengin olduğu kadar değişkenlik arzeden bir üslûpla da karşı karşıyayız.

3. Akşamın mora çalan lacivert tülleri açık dükkân kapısı önünde kaysı kokan rüzgârlara kapılıp dalgalanmaya durdu... Orada, tezgâhın üzerinde yarısı yenmiş bir armut vardı... Bir kutu nakış ipliği raflardan yuvarlanmış zemine allı yeşilli yayılmıştı... Alınmış kararlar, verilmiş sözler vardı. Cennet Çeşmesi'nin suyu testiyi zorlamış, dış yüzünden domur domur terlemişti testicik...-...Rafet Efendi ölmüştü...-

4. Modern hayatın insanlara empoze ettiği bir kültür var. Bu kültür insanî değildir ve insanî olanı savunmuyor. Bununla beraber insanların sürdüregeldikleri bir yaşam tarzları, bir kutsalları, bir yerleşik hayatları var. İşte bu iki kültürün çatışması Mustafa Kutlu öykücülüğünün nirengi noktasını teşkil eder. Kutlu, kimi zaman bu kültür çatışmasını salt aktarmakla yetiniyor, kimi zaman ise

yerli ve kutsal olandan yana tavır alarak diğzerinin ayağının yere basmazlığını temsillerle ortaya koyuyor.

5. Yapraklar vardı. Tomurcuk güller, lâleler, menekşeler, sümbüller vardı. Çiçeklerden, dallardan, yapraklardan örölü hayvanlar vardı. Böceklerden, ceylanlardan, kuşlardan, kelebeklerden yapılmış evler vardı. Bütün bunların üzerine işlendiği dağlar vardı. Başlarında bulutlar, eteklerinde sular... masmavi gökler, lacivert geceler, fesrengi topraklar vardı. Aylar, yıldızlar, güneşler vardı...

6. İnceden inceye modernizm ve modern hayat eleştirisi yapar Mustafa Kutlu. Teknolojik medeniyetin oluşturduğu yeni insan tipini çizer ve bu insan tipini yerden yere vurur. Mondialist insana karşı onun modeli genellikle dervişlerdir.

7. Eğer bir gün bu ülkede hakikatin üzerine çekilen kara perde yırtılıp, gerçekler ortaya çıkabilirse, söylenecek ilk cümle şu olacaktır: Masallara dönelim, kocakarı ilaçlarına, leyleklere, kırlangıçfirtinasına, nazar boncuğuna, tavşan ayağına, mart dokuzuna, su değirmenine, yediveren gülüne... Yahut şu Çin atasözüne dönelim: Ay büyömez ise küçölür. Masallara yani eski dünyaya dönelim. Ki o çam kozalağıdır, yeni sağılmış süt kokusudur, çimen yeşili ve yün kuşaktır. Eski dünya, masal ile, rüya ile, dua ile irtibatı olan şeydir. Masal, çocuğun kulağına hayatın hikmetini fısıldar. Masal hayatı

uykuya taşır. Masallara boşverdiğimiz günden bu yana rüya göremez olduk.

8. Korkuları olan, şaşkın olan ve yabancılaşan bir insanın serüveni vardır Mustafa Kutlu'nun öykülerinde.

9. 'Dutlukların yok edildiği, dolayısıyla ipek böceğinin de ipekçiliğin de kaybolduğu ve ortalıkta sentetik ve suni ipekçilikten geçilmediği bir ortamda has ipeğin ve ipekçiliğin' öyküsünü yazan gür sesli bir adam; Mustafa Kutlu, aşka dair, geleceğe ve umuda dair şarkılar besteliyor. Balıkla beslenen martının bir güvercini parçalamasına tahammül edemeyip, gözlerinin önünde cereyan eden bu olay karşısında bir an için şuurunu kaybediyor. Kendine, denizlere, nesli tüketilen balıklara, martıların bize benzeyip vahşileşmesine ağıtlar yakıyor, ağlıyor.

10. Mustafa Kutlu, kahramanlarının dünyasına iyi nüfuz ediyor. Bir derviş konuşuyorsa üslûp dervişçedir ve terimler bir dervişin dünyasından seçiliyor. Bir köylü konuşuyorsa üslûp köylü üslubudur ve betimlemeler köydendir. Bir yüksek tahsilli konuşuyorsa dil ve olayın diyalektiği entelektül bir birikimi gerektiriyor. Bundan ötürü öyküleri okunduğunda, bir olayın ancak bu kadar iyi tahkiye edilebileceği hissi hasıl oluyor okuyanda.

11. Bir tarihte, bir âlim zat, bir şeyhe intisap etmek istedi. Şeyh dahi o âlim zata şöyle dedi: - Sizde çok

kitaplar olduğun duyduk. Kendiniz de birkaç parça eser yazmış imişsiniz. Doğru mudur? O âlim zat “belf” deyince, şeyh bu defa şöyle buyurdu: - Önce kitaplarınızı suya atın, sonra buraya gelin.

12. Bu böyledir. Bu değişmez kanundur: Ya tahammül ya sefer!...

13.

– Bilmem, Geyve’yi bilir misiniz? Elmalıktır...

– Hayır, bilmem...

– Mutlaka Geyve’ye gidin, elma bahçelerini görün. Göz alabildiğince bahçeler. İki yandan dereler akıyor.

14. İnce bir ironi vardır öykülerinde, ve bir özeleştiri... Kendine yabancılaşan bizlerin hazin örneklerine çok sıkça rastlanıyor satırları arasında. Davayı bekleyenlerin davayı nasıl sattıklarını, davaya her kademededen adam lazım diyenlerin belli kademelere geldikten sonra nasıl dava-mava diye bir dertlerinin kalmadığını, istikbal va’dedenlerin istikballerinin fecaatini ironik kimi zaman trajik bir şekilde ortaya koyuyor. (Yunus bey bakan olmalıymış, bu, davanın sıhhati ve geleceği için gerekliymiş...)

15. Akşamdan yola çıkınız, sabahı beklemeyiniz.

16. Dua itiraf etmektir. "İlahî!.. Suçluyum, günahkârım ama pişmanım beni affet" demektir. Ve pişmanlık, o gönül yangını, o muhteşem duruş duanın ilk kıvılcımı. Dua, inancın yalın hali. Kulun Yaradan'a teslim olduğu an. İbadetin özü, gözyaşının manası, secdeye kapanan ruhun miracı. Dua, kul olma şuuru.

17. Onun her satırında eski hayata bir özlem, modern hayata ve getirdiklerine her fırsatta bir bıkkınlık ifadesi vardır. Masala ve şiire dönmemiz gerektiğini söylüyor. Ona kat, yat, daşlı yüzük önerenlerden o, içinde kuş olan, sarı saçlı bir kız çocuğu olan, bir dere olan, bulut olan, yağmur fesleğen ve bademşekeri olan, içinde uçmak olan ve aşk olan şiirler istiyor. O, şiiri ve eski hayatı istiyor.

18. Mustafa Kutlu, bu ülkede yazmayı önemseyen ve tahrir işine ciddiyetle asılan üç beş asil muharrirden biridir. O, son dönemlerde yetişen en önemli öykücülerin başında gelir. Bütün tevazu ve ortalıkta görünmek istemezliğine rağmen, o, hiçbir zaman gündemden düşmedi. Köşe yazarlığını yaptığı günlük gazetede, hatırı sayılır bir okura hitab ediyor. Yayına hazırladığı kültür sanat dergisi Türkiye'nin en köklü ve en saygın edebiyat okullarından birisi olarak kabul ediliyor. Kitapları baskı üzerine baskı yapıyor.

19. Onun öyküleri yozlaşan ve giderek yabancılaşan insanın öyküsüdür. Ama kendini arayan

insanın. Bu nokta çok önemli. Yani, Kutlu'nun insanları bütün eksikliklerine ve zaaflarına rağmen vicdanî sorumlulukları ve iç konuşmaları çok yoğun olan insanlardır. Kapitalistleşen Rafet Efendi de, makama ve şöhrete yenilen Yunus Bey de, kendini de davayı da boşveren Asım bey de, Süleyman da... Bunların hepsi özeleştirici mekanizmaları çok yoğun olarak çalışan ve durumlarını kabullenemeyen tipler. Durumlarından içten içe rahatsız olan ama bunu değiştirmek için de hiçbir şey yapmayan tipler. (Meselâ bir öyküsünde kahramanımız ikinci namazını kaçıracağını biliyor, namazı aklından çıkarmıyor ama işini bırakıp namaz da kılmıyor.)

20. Öykülerinde depolitizasyona her fırsatta övgü vardır. (Depolitizasyon: politikanın dışında olma değil, politikadan ümitsiz olma.) İnsanları saptıran, yıpratıcı ve yoldan çıkaran kötülüklerin en başta geleninin politika olduğunu dolaylı olarak dile getirir.

21. Modern hayata alternatif olarak hiçbir komplekse kapılmadan ve çekinmeden tasavvufu önerir. Kirlenmeyen tek alanın tasavvuf olduğunu, bununla beraber bazı tasavvuf şeyhlerinin de artık acınacak halde olduklarını belirtir. Ve bundan geri o, artık bazı efendiler için de dua edecektir.

22. O, hâlâ tekkesindedir. O, hâlâ davayı beklemektedir. O, hâlâ yere basmaya çekinerek yürür. Ve o hâlâ, içimizde –bu kirli içimizde- temizliğini ve iffetini

koruyabilen ender adamlarımızdan birisi olarak durmaktadır.

23. Yunus beyler onun elinde ne komik duruma düşüyor bir görseniz. Yunus beyler canım, hani şu dama çıkıp merdiveni çekenler.

24. Bizim de Kutlu gibi bu soruyu not etmemiz ve uygun bir zamanda kendimize sormamız lazım: “Anladım haktan yanasınız. Peki siz kiminle birlikte haktan yanasınız?”

25. Mustafa Kutlu herkesin baktığı yerden bakmaz hayata ve olaylara. Siz ölen Murat’a ‘hakkımızı helal ettik’ derken o şu sorunun cevabının peşinde: Alacaklı olan Murat iken cemaat hangi hakkını helal ediyor ya?

26. Kamil Yeşil’in isabetle belirttiği gibi; onu kendi döneminde eser vermiş öykücülerden ayıran en önemli unsur öyküsünde fark edilen plâstik unsurların öne çıkmasıdır. Onda ağaç ‘ağaç’ değildir; duttur, eriktir, çınardır. Renk ‘renk’ değildir; sarıdır, eflatundur, fıstıkıdır, ergüvanidir, cevizkabuğu mavisidir. Çiçek ‘çiçek’ değildir; karanfildir, papatyadır, sarmaşıktır, menekşedir.

27. Öyküleri boyunca beynin kıvrımlarına işlenen tasvirlerle rastlarız. Bazen detayı bile detaylandığına şahit oluruz ama bu asla sıkıcı olmaz. Yer yer ise uzunca bir zaman dilimini ustaca birkaç cümleye sığdırdığını

görürüz ve bu durumu garipsemeyiz. Yani onun üzerinde durduğu noktalar, merakımızı gıcıklayan noktalardır. Es geçtiği yerler, es geçilmesi gerekirdi. Çünkü biz de oraları merak etmiyoruz.

28. Mustafa Kutlu'nun uçsuz bucaksız dünyasına yelken açtığınızda, ufuklarda sürekli olarak bir ışık demetinin gözünüze çarptığını hissedersiniz. Yani Kutlu, karamsar değildir, ümitsiz hiç değildir. Devamlı büyüyen bir umudun muştucusudur. Bir ressam titizliğiyle olayı resmettiğini, işlem bittikten sonra bunu, sizin beyninizde yaptığını ancak fark edersiniz.

29. Ustanın kahramanları rahattır. Bu rahatlık, bütün öykülerinde göze çarpan nokta. Yani onlar bir noktaya doğru zorla sürüklenen piyonlardan öte, kendi iradeleriyle bir yerlere giden bireylerdir. Bir diğer nokta da, ironi ve mizah. Mustafa Kutlu bunları ihmal etmemekle beraber ciddiyeti kundaklayan tavırlardan da ısrarla uzak durur. Akışı bozmadan, olayı rayından çıkarmadan parantezler açmaktan sakınmaz. Ahengi bozmadan, aktüel konulara da çentik atar yer yer ama bu, onu, ideolojik bir saplantıya sürüklemeyi. Olayı bir siyasi propagandaya dönüştürmeden bazen bir ima ile, bazen bir iki cümle ile bir yerlere gönderme yapar. Ama bu mahirane anlatımı ister istemez takdir edersiniz.

30. Mustafa Kutlu, öyküsünde mev'ize peşinde değildir, mesajını önemser ve ince bir edebi üslûpla sunar ama bunu yaparken ne kadılık yapar ne de vaizlik. Bundan dolayı öyküsünde rahat ve sabırlıdır. Bazen sabrınız zorlansa da, o hiç oralı olmaz. Ne büyük bir nakış ördüğünün farkındadır ve bundan dolayı örgü esnasında hassasiyet ve titizliği elden bırakmaz, heyecana kapılmaz.

Mustafa Kutlu 1947 yılında Erzincan'da doğdu. AÜ Edebiyat Fakültesi'nden mezun oldu. Kısa bir süre öğretmenlik yaptı. Yaşayan en büyük öykücülerden biridir. İlk öykülerini Hareket dergisinde yayınladı. Bunun dışında Adımlar, Türk Edebiyatı, Düşünce ve Yönelişler'de de öyküleri yayınlandı. Öykülerinde, daha çok köy ve kasaba insanının günlük endişelerini İslâmi bir duyarlılıkla işler. Yayımlanmış bir çok öykü kitabı vardır. Dergah kültür dergisinin yayın yönetmenidir. Evlidir. Fenerbahçe'lidir.

Yazıyı okuma kılavuzu:

1- Bu çalışma esnasında Mustafa Kutlu'nun bütün eserlerinden ve bazı yazılarından faydalandım ve yer yer kısa iktibaslar yaptım. Kimi yerde birkaç kitabından alıntılarla bir cümle kurdum. Kaynak belirtmedim çünkü bu, hem akışı bozar hem de yoğun bir numaralandırma yapmamı gerekli kılar.

2- 9.maddedeki dutluk ve ipek böceği ile ilgili tırnak içine aldığım bölüm Sezai Karakoç'un bir münasebetle Edebiyat YazılarıI'de yaptığı bir benzetmeden mülhemdir.

3- Kamil Yeşil'den yaptığım alıntının kaynağı Kırklar dergisinin 14.sayısıdır.

4- Numaralandırma ve sıralama tamamen bir tercih meselesidir.

5- Son maddedeki biyografik bilgiler Edebiyatımızda İsimler ve Terimler (Dr. Arslan Tekin, Ötüken) isimli ansiklopedik çalışmadan alınmıştır.

Bir Usanmaz Ozan:

Arif Ay

Kalem çok az kimsenin elinde şahlanır onun elinde olduğu kadar. Ve onun dilinde olduğu kadar çok azdır sözün bu kadar ağır ve yüce bir hüviyete büründüğü. Sözün hakkını verir ve kalemi şaha kaldırır ve kelâma can verir. Arif Ay; Karakoç ve Pakdil'in büyük muştusu. Aydınlığın yolcusu bir şair. Dost, sımsıkı sev beni, çün yolun bağrımdan geçer diyen dost canlısı. Militan ve aykırı. Protest ve şair. İçli ve acılı. Yerle gök arası elem ve hüznü dolu bir coğrafyanın usanmaz ozanı.

“Sen ölürsün yitirmez ölüm güncelliğini dizesinin” şairi. Küçümsenen geleneğin temsilcisi ve modern bir yorumcusu. Ve kaybolmaya yüz tutan aşk gibi, çocuk

gibi, anne gibi, iman gibi, Kudüs gibi, o üstün ve yüce değerlerin bekçisi ve şaşmaz taraftarı.

Önce kendi kirlerini yaza yaza ovmayı, yüreğinin pasını açmayı görev bilir ve sonra yeryüzünü aklamak için sorumluluk bilinci ile zırhlanır. Daha çok susmayı tercih eder çünkü söz hiçbir zaman bu kadar ucuzlamamış ve sükût bu denli değere binmemiştir. Yokuşları tırmanırken bilinçtir yakıtı. Hikmetten, hasretten ve gurbetten haberler ulaştırır çağdaşlarına.

‘Yıkık ve mahzun haliyle Müslümanların kalbinde sayfaları yırtılmış kitap gibi duran Kudüs’ en büyük acısıdır, tüm Ortadoğu gibi... Bu anlamda Arif Ay hepimizin çilesini yüklenen şairdir. Şair yani çile adamı. O, ‘eşyanın kölesi durumundaki insanı bu kölelikten kurtarma ve onurlu bir yaşama yöneltme işini’ üstlenen sanatçdır.

Her üç kişiden dört kişinin şair olduğu bir memlekette elmas ve cam kırıntılarının karışması kadar anlaşılır bir şey yoktur. O, cam kırıntıları arasına karışan ve maalesef cam muamelesi gören bir elmas parçasıdır.

Arif Ay, minareyle arasındaki soyut bir ipi gergin tutar her daim. Ve yeni gittiği bir kentte minareye göre konumlandırır kendini. Buradan inancını ve inancının sembollerini ne kadar önemseydiğini anlıyoruz. Çünkü o, hayatın merkezine Mekke’yi yerleştiren bir öğretinin

temsilcisi. Birileri Mekke ve ona giden yollarla aralarına mütemadiyen engeller koyar ve sun'i duvarlar örerken Arif Ay ısrarla kendisini oralarla irtibatlandırarak dikduruşunu ortaya koyar. Hem başı dik hem de dik başlı.

Ankara'da yaşar ama onu, günahı gibi görür. Anakarakarayılan deyişi onun bu kente bakışını özetler. Bir nevi olumsuzluklar başkentidir Ankara. Ankara'da doğal hiçbir şey yoktur. Ankara, sun'idir ve estetikten çok uzaktır. Ankara, adeta bir zoraki şehirdir.

"Dingin bir yaşamın çok uzağındayız. Tüm karmaşa yanımız, yöremiz. Eşya çepeçevre kuşatmış insanı. Çeliğin ve betonun öne çıktığı bir çağı yaşıyoruz. Hız ve gürültü; tam bir bataklık. Debelendikçe batıyor insan. Çünkü bilinçsizce gelindi bu noktaya. Artık debelenmek, bir kurtuluş çabası olmaktan çok, boğulmaya biraz daha yaklaşmanın çaresizliğidir" der ve insana karşı insanı savunur.

'Sevginin uzun güneşleri'nde yürür, 'eşkıya bir akşamdır aşk'ları, ve 'yaşamak tam bir bıçak sırtı' ona göre. Damarına basılmadıkça uyuyan yılan bile ondan bir kemlik görmez.

Doğrusu biz yiğitçe öldük, onlar yaşadı haince diyerek bir çağı ve o çağın tüm zorbalarını mahkum eder. İki dizeyle koca bir çağı sorgular, zorbalarının ipliğini pazara çıkarır. O karanlık çağın tarifini ise

şöyle yapar: bir devir / buğday mühürlenir / kitap
süngülenir / tutuklanır yaşam.

Arif Ay, ‘diri günler biriktirir’ bizim için, umut adına ve dirençli bir gelecek adına. Tüm karmaşa ve olumsuzluklara rağmen güzel bir geleceğin mustusunu verir dizelerinde. Şiirleri ile bilinçaltımıza bir medeniyet perspektifi açar, bize bir çıkış yolu gösterir. Ve ‘binlerce sabahı aydınlatır sevdasından çiçeklenen mermiler’. Ne olur bir güzel elinde kırılсан gönöl diyerek, Afrika çiçeklerine vurgun olan gönlünün bir güzel elinde kırılmasını temenni eder.

Tercihi her zaman suskunluk olmuştur. Yüzünün derin ve bilgece anlamı unutulmuştur. Aşksız ve dolsuz bir dünyada, sevgiye açılmamış kapılardan döne döne yorulmuştur. Kendi ifadesiyle yufka yürekli ve duygulu bir insandır. Buna rağmen asık suratlılığının da bilincindedir. Bu somurtkanlığın dizelerine yansıyışı ise acı ve hüznün şeklindedir. Evet, o tam bir hüznün şairidir. Hüznün bu kadar yakıştığı başka bir yüz ve başka bir şair var mı bilmiyorum. Ve o, kimilerince yapıldığı gibi hüznü suiistimal de etmez. Çok katlı bir seveda yüklü olduğunu ve bu yükü boşaltmak için geldiğini söyler. Çağ, tam bir cinayetler çağı. Yufka yüreği dayanmaz bu acılara. Hüznle ve hüznünden güller büyütür yüreğinde. ‘Düşlere vakit olmayan gurbet’lerde acı çeke çeke acının sonuna gelir. Ki zaten acının tutanağı ondadır.

Sanat bir gerekliliktir ona göre. Çünkü iletişim araçları çok hızlı bir şekilde bilgiyi üretir. İnsan zihni ise bu bilgi yığınına harmanlamada ve onu yaşama uyarlamada aynı hızı gösteremez. Bundan dolayı -Ulu Önder'in "İlâhi, faydasız bilgiden sana sığınırım" aziz sözü gereğince- bilgiyi alırken seçici davranmak durumundayız. Bu seçkiyi yapabilmek için de bilinç yani feraset dediğimiz seçme aracına başvurmamız gerekir. Bilincin bu işlerliği, bu sağlıklı seçimi kazanması ise tamamen sanatla olur. Çünkü din ile derin bir ilişkisi olan sanat, insan ruhunun bir göstergesidir. Sanat gereklidir çünkü faydalı ve faydasız bilgiyi birbirinden ayırmanın yegâne aracı olan bilince onunla ulaşırız.

Halk edebiyatına yatkın bir dili var. Ya da şöyle denebilir: Arif Ay şiirlerinde halk edebiyatının imkânlarını azami derecede kullanır. Küçük kasabaların büyük şiirlerini yazar. Maraş'ı, Rize'yi, Erzurum'u destanlaştırır, Urfa'yı, Mardin'i, Bursa'yı, Konya'yı anar, Ortadoğu'ya Afrika'ya ağıtlar yakar. Metropollünün sıkıntılarını en iyi bilenlerdendir ama kasabalıdır. Ve büyük kentlerde, köylerdeki derin göğü sorgular daima.

Sanattan söz eden, şiirden söz eder ona göre. Çünkü sanatın hangi dalında olursa olsun mutlaka şiirin gizli bir soluğunu hissederiz. Şiir yazma toprağın altını araştırmadır; yerüstü için. Çünkü şiirin madeni, toprağın derinliklerinde de onun için. Şair, yaşamı en iyi duyan, özümleyen ve yaşayandır. Ve şiir bir uygarlık ürünüdür.

Dolayısıyla uygarlıktan soyutlanan şiir, yaşamdan da kopar.

Arif Ay öfkeli bir şairdir. Öfkesi her satırına yansır. Öfkemiz sevgimizden, sıcak şimdi derken her zaman diri tuttuğu bir hıncı bizimle paylaşır aslında. Gören, düşünen ve yazan biri olarak her şeyde kendine bir sorumluluk payı biçer. Öfkelidir ama bu öfkesi sloganlardan örülü bir tepki değildir. Öfkesi anarşistçe bir vurgu da değildir. Dosyalar'da olduğu gibi zulmün çetelesini tutar. Yakın dönemin, üzerine gidilmeyen ve bilinçli bir şekilde üzeri örtülen vahşet sahnelerini gözler önüne serer mısralarında. Bu sahneler karşısında hiçbir şey yapamamanın çaresizliği satırlarına öfke olarak yansır. Ama buna rağmen kendini teskin etmesini bilir. Hiçbir zaman isyana vardırılmaz öfkesini. Ben, onu okurken hep Ahmet Arif'i hatırlarım. Farklı kutuplarda olmalarına rağmen ilginç bir benzerlik var aralarında. İkisi de halkın dilini en yalın biçimde kullanır, ikisi de fikirlerini sanatlarından ayırmaz, ikisi de üst düzeyde bir sorumluluk sahibi ve ikisi de öfkelidir. Ayrıldıkları nokta ise bana göre, Ahmet Arif'in öfkesini iyi ayarlayamayıp isyana vardırması daha doğrusu haddini aşmasıdır. Arif Ay ise kul olmanın sınırlarını bildiği için öfkenin doruğunda duaya yönelir.

Bir konuşmasında belirttiği gibi “şiir kadar, inandıkları ile de iç içe,” ve “şiirlerinde öğretisel bir tavır

söz konusu". Bu açıdan Sezai Karakoç'la büyük bir benzerlik taşıdığını da belirtmek gerek. Yani fikirleri ve sanatı arasında bir ayrım yapmaz. Bu içiçeliği bir eksiklik olarak değil bir iyi örnek olarak zikrediyorum. Bunu, Arif Ay'ı okuyarak bütün sanat adamlarımızın şu muhasebeyi yapmaları için söylüyorum biraz da: İnancım benim sanatımın neresinde ya da Zarifoğlu'nun dediği gibi "Söyleyin iki hayatımız mı olacak? Biriyle inancımızı fiilen / yaşarken, ötekiyle sanat mı yapacağız?".

Bir cinayetler çağıdır yaşadığımız çağ. İnsan hayatı ve onuru beş para etmiyor artık. Haysiyetli bir duruşa hasret kaldı insanlık. Hayatın gerçeği böyle iken, bu, şiirlerimize, yazılarımıza yansımıyor. Oysa edebiyat aslında bir tavır alış değil midir? Kaldı ki gelecek zaman bizi bu duyarsızlığımız yüzünden fena halde yargılayacaktır. Çünkü bir tarihi en iyi ve en ayrıntılı olarak tarihçiler değil sanatçılar yazar. Ve gelecek zaman hükmünü verirken bu karmaşayı dile getirmeyen sanatçı ve eserini, bu karmaşanın failleri ile aynı kefeye koyacak ve aynı muameleye tabi tutacaktır. Çünkü tüm olumsuzluklara rağmen bir yazarın belirttiği gibi "bizim hâlimizden haberdar olmayıp bu günkü kültür-sanat ve edebiyat dünyamıza bakanlar, bizim sorunsuz ve de mutlu bir toplum olduğumuz hükmüne varacaktır." İşte o zaman Arif Ay gibi birkaç haysiyetli ve duyarlı imza istisna tutulacaktır.

Arif Ay, şiirinin zirvelerinde şöyle bir levha vardır: saçların hangi ülkenin ırmaklarında ıslanır/ ikindi gölgesi oralarda da uzun mu/ oralarda da seven horlanır/ sevilen vurulur mu. Tablolaştırılması gereken bu dizeler büyük bir duygunun sıkıştırılıp slogan düzeyine indirgenmesidir. Sevgi ve öfkenin bu yoğunlukta iç içe geçtiği böylesi mısralara, doğrusu çok az rastlanır edebiyat kitaplarında.

Kalbinin külliyesini kurup bilginin künhüne eren, sürgünlerin uzmanı, karıncaların pîri, gecenin türbedârı; Bediüzzaman, himmet ve hamiyet çağlayanı, kalpleri cilalayan gönül adamı, her mekanda ve zamanda oğul veren arı; Gönenli Mehmet Efendi, yüzü tüm inanmışların haritası, tarihe ve şiire sığmayan, bir ömre bin yılı sığdıran deha, öfkesini alanlarda dağ gibi gezdiren yürek; Necip Fazıl Kısakürek, gönül ustası, susuzlara, çoraklara, kuraklara on parmağından gürül gürül sular akıtan; Fethi Gemuhluoğlu, Yunus Emre'nin, Hacı Bektaşî Veli'nin, Mevlâna'nın yüzyılımıza düşen izdüşümü, İslâm coğrafyasının fikir seyyahı, Fuzulî'nin yalnızlık arkadaşı, Ulu Önder Peygamber çizgisinde yol alan kaptan; Sezai Karakoç, çağın şahdamarı, Mevlana'nın en öfkelişi, geçmişle gelecek arasında köprü; Nuri Pakdil, şiir ırmağının zarif kolu, dağlar ovalar vâdiler aşıp, bulanıp, durulup sonsuzluk denizine kavuşan; Cahit Zarifoğlu hayatının en önemli insanlarıdır. Ama Nuri Pakdil, her zaman bir adım

öndedir. Bir adım daha atarak Nuri Pakdil onun hayatındaki en önemli insandır demek çok fazla abartı olmaz sanırım. Pakdil'den sonra onu en çok etkileyen Sezai Karakoç'tur. Bu iki şahsiyetin onun üzerindeki etkisini şöyle formüle etmek herhalde mümkün: Fikir dünyasının oluşumunda Nuri Pakdil'in, sanat telâkkisinde ise Sezai Karakoç'un bariz bir etkisi var. Bugünkü Arif Ay ise bana göre bu ikisinden mütevellit bir üçüncü kişidir.

Hayatında olduğu gibi yazdıklarının üzerinde de Nuri Pakdil'in farkedilir oranda etkisi müşahade edilir. İlk yazdıkları ise kelime seçimine kadar Pakdil'dir. Anamalcı, sucul, serim, onum, günevleri, ilenç, dizge, yılgı, çağcıl, tiksiniç, boğuntu, uygulayım bilim, tecimevi...vb. kelimelerin çoğu sadece Pakdil'in kullandığı ve bir nevi uhdesine aldığı kelimeler. Bir de Pakdil'in anlam dünyasında özel yerleri olan ve kavramsallaşan gürültü, karmaşa, uğultu, öncü, devrim, direnç gibi kelimeleri de var. Ondan sonra bu kelimeleri bu yoğunlukla en çok kullanan, bilebildiğim kadarıyla Arif Ay'dır. Tabii ki hakkını vererek kullanmaktır sözü edilen. Nuri Pakdil kelimeleriyle, imgeleriyle, duru ve öztürkçesiyle ve kendi özel gündemiyle eğer şair olsaydı kanaatimce Arif Ay olurdu. Çünkü Pakdil'in nesirle yaptığını ya da nesre yaptırdığını, Arif Ay şiirle yapıyor ya da şiire yaptırıyor aynı kelime ve aynı özgün deyişle. Bu, kopyalama anlamında değil ama ondan fazlasıyla

etkilenme anlamında. Son yazdıklarında ise bu etkinin gittikçe azaldığı gözlemlenir.

Nuri Pakdil şöyle der ondan söz ederken. “İslâm dininin temel ilkesi yalnızca insan emeğini kutsamak, yalnızca insan emeğini tüm durumlarda her şeye egemen kılmak istemektir. Arif Ay bu ilke doğrultusunda evrensel bir düzeyde savaş açıyor emperyalizme karşı, şiirleriyle. Arif Ay, bu ilkeleri, bir dünya görüşü olarak seçen bir ozandır, bir sanatçıdır. ”.

Arif Ay şiiri, bin yıllık bir ezgidir, acıyı kayda geçirir. Bir ağıttır yer yer ve bir kurşun gibi acımasız ve delicidir bazen.

Arif Ay 1953 yılında Niğde’de doğdu. İlk ve orta öğrenimini Ankara’da tamamladı. Çeşitli üniversitelerde okudu ama sadece Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nü bitirdi. Bazı kamu kuruluşlarında hizmet verdi. Lise yıllarından itibaren başlayan edebi çalışmalarını Edebiyat dergisinde sürdürdü. Edebiyat dergisi dışında çeşitli dergi ve gazetelerde şiir ve yazıları yayınlandı. Öykü ve denemeler de yazan Ay, halen Kırıkkale Üniversitesi’nde öğretim görevlisi olarak görev yapmakta ve Ankara’da yaşamaya çalışmaktadır.

Yazıyı okuma notları:

Bu çalışma esnasında başta Hıra, Dosyalar, Şiirin Kandilleri, Gökyüzü Saatleri, İma Kitabı, Bin Yılın Destanı, Dokuz Kandil, Yirmi Yaş Şiirleri ile denemelerini topladığı Gece Yazıları isimli eserleri olmak üzere Arif Ay'ın bütün kitaplarından faydalandım ve çok yoğun alıntılar yaptım. Bunun yanında diğer yazılarımda yaptığım gibi tek tek kaynak belirtme ihtiyacı duymadım. Açıkçası bunu, yazının ahenginin bozulmasından endişe ettiğim için yapmadım. Ayrıca kanaatimce Arif Ay'ı en iyi çerçeveleyen dosyaların başında gelen Seviye Dergisi (sayı 13, Mayıs-Haziran 1999) Arif Ay Özel sayısına verdiği mülâkâtta da yararlandım. Tıpkı Yedi İklim (sayı 41, Ağustos 1993) Arif Ay Özel sayısını okuyup faydalandığım gibi.

Bir muhalif öykü:

Ahmet Kekeç

Onu bir polemik ustası olarak tanıyanlar da var, sadece bir romancı olarak bilenler de. Yıllar önce yazdığı öyküleri ise bir türlü unutulamıyor ve her zaman öykücü kimliği önüne çıkıyor. Ciddi bir yakın tarih birikimi, özgün bir üslûp, sağlam bir altyapı ve üstün ve ince bir edebi zevke yaslanan bir duruş: Ahmet Kekeç. Balarısı gibi faydalanmadığı çiçek yok gibidir. Sivri kalemle az çektirmemiş ve ondan az çekmemiş, bundan dolayı hakkında açılan, karara bağlanan ve devam eden dava sayısını kendisi de unutmuştur. Mütevazı ve büyük bir yürek, sığınılacak bir dost, güvenilir bir yol arkadaşı.

Ahmet Kekeç, birkaç alanda birlikte at koşturur. Öyküde bir adım önde olmasına rağmen, romanda ve köşe yazarlığında, bunların özellikle polemik türünde iddialı ve söyleyecek sözü olan bir yazar. Yakın tarih konusunda da yayınlanmış çalışmaları var. Köşe yazarlığına yeni bir hava getirdiği muhakkak. Polemik ve kalem kavgalarında kesinlikle başarılı. Romanda, özellikle Yağmurdan Sonra isimli romanında cesur ve özgün. Öyküde ise hiç şüphesiz yeni denemeler peşinde. Bu husus, öykülerini yayımlandığı ilk yıllarda çok açık bir şekilde ve yüksek sesle ifade edildi. Hayatında, edebiyat ve gazeteciliğin bu denli içiçeliği ise, onu, “gündüz gazeteci, gece yazar” olma sonucuna götürdü. Gazetecilik ve köşe yazarlığı önemlidir çünkü bu onun işidir. Edebiyata ise en verimli zaman aralığı olan geceyi ayırmaktadır, çünkü “gece demek edebiyatın ışıklı bahçesine girmek demektir”¹

Böyle genel bir giriş denemesinden sonra, şimdi öykücülüğünden başlayarak bu başlıkların altını doldurmaya çalışalım.

Öykücü kimliğini bilmemize rağmen uzun zaman öykülerini göremediğimiz, daha çok fıkra muharrirliği ve yakın tarih çalışmalarına şahit olduğumuz Ahmet Kekeç’in öykücülüğü daha ilk öyküsü yayılandıktan

sonra konuşulmaya başlanmıştı. Farklı bir üslûp sahibiydi, zengin bir kelime haznesi vardı ve özgündü. Yazdıkları, ‘kurgusal kimi eksikliklerine rağmen müthiş şiirsel ve yeni denemeler’² olarak görülüyor ve dikkâtleri çekiyordu. Öykülerini yayınladıkça bu farkı belirginleştiriyor ve Son İyi Şeyler ile artık iyiden iyiye bir Ahmet Kekeç öyküsünden sözediliyor olmuştu.

Kitap ilk yayınlandığında çok dikkât çekici bulunmuş ve önemli değerlendirmelere tabi tutulmuş. ‘Öyküsünü ideolojik doğruların ilgililerine iletilmesinde araç olarak kullanmadığı’³ yani öykülerinde bir ideolojinin propagandasını yapmadığı için övülmüş ve ciddi bir sanat eseri olarak takdir toplamış. Dikkât çekici bir başka değerlendirme ise; ‘Rasim Özdenören, Mustafa Kutlu ve Yaşar Kaplan’ın temsil ettikleri kollardan sonra Kekeç’in öykücülüğünün bir dördüncü kol olarak belirginleştiği’⁴ saptaması. Bu yargı, çok fazla iddialı olmakla beraber, Kekeç’in öykülerindeki orijinaliteye işaret etmesi bakımından önemli. Çünkü öyküleri üslûptan konuya, örgüden dile ve kelime seçimine kadar tamamen yeni ve yayınlandığı 1980’li yıllar için bu tarzın neredeyse tek temsilcisi...

Kekeç’in öykücülüğüne tekrar dönmek kaydıyla, bir parantez açıp öykü kitabı Son İyi Şeyler’e dair bazı notlar alalım. İlk göz ağrısı Son İyi Şeyler⁵, 16 yıl aradan sonra

2001 yılında ikinci baskısını yaptı. Kitap, ilk defa 1985 yılında basılmış. Basıldığı yıllarda epeyce konuşulan kitapta, Kekeç'in, 1981'den itibaren yazdığı üç öykü ve iki prologa yer verilmiş. Öykülerin farklı dizilişi ve imlâ kurallarını yer yer hiçe sayışı dikkâti çeken ilk noktalar. Kitabın başında bir prolog var. Bu bir okuma parçası ya da hazırlayıcı bir metin olarak da görülebilir.

Kitabın ilk öyküsü olan Korkulan, şair ve evli olan bir adamın gündelik hayatını irdeliyor. Bilinçaltını kurcalama tekniğinin yoğun olarak işlendiği öyküde, bir şairin, evliliğinden dolayı karşılaştıklarını edebi ve felsefi bir anlatımla aktarır. 1981 yılında ilk kez yayınlanan ve politik göndermeler de içeren öykü bir hayli girift. 1982 yılında yayınlanan kitabın ikinci öyküsü Atlas, özgün ve üzerinde durulması gereken bir metin. Anlatımda kronolojik bir sıranın gözetilmediği öyküde muğlaklık had safhada. Yer yer anlamayı zorlaştıran bir anlatım var. Yalnız öykü bitirildiğinde çok derinlerde bir etki bıraktığı hissedilir. Anneyi kaybetmenin hüznü, Hüsam, Kerem, Sinço iti, sert mizaçlı baba, derinlerde ama zaman zaman ayyuka çıkan bir aşk, kasabadan kaçış, büyük şehre sığınış, ardında bıraktıklarına özlem ve yağmur... Bütün bunlar çok büyük bir ustalıkla öykünün muhtelif yerlerine serpiştirilmiş. Serpiştirme gelişigüzel değil, yerli yerinde. Konusu hakkında net bir şey söylenemeyeceği gibi, Atlas, klâsik ve bildik öykülerden de çok farklı.

Dizilişinden kelime seemedeki titizliğe, dilin kullanımındaki ustalıktan noktalama işaretlerine kadar tamamen farklı ve yeni bir anlatım.

Aradaki kısa metinle biraz soluklandıktan sonra üçüncü öyküye geçebiliriz: Bir Gecenin Öyküsü. Bu öyküde muayyen bir zaman ve mekan mefhumunun dışında bir anlatıma başvurulmuş. Bilinçaltının dışa vurumu ile oluşan öyküde, yoğun soyut belirlemeler yapılmış. Bir iç sayıklama ya da içe sayıklama olarak da ifade edebileceğimiz öyküde içsel gel-gitler bariz olarak okunabiliyor. Diğerleri gibi bu öyküde de kronolojik bir dizayn gözetilmemiş. Bundan dolayı da bölümlerin başında hiç beklenmeyen ve umulmayan metinler gelebiliyor.

Doğrusu, çok indi bir belirleme olacak belki ama Kekeç, Bir Gecenin Öyküsü dışında öykü yayınlamasaydı, yine de ustalığı bu öykü sayesinde teslim edilecekti. Bu yargı, diğer öykülerini önemsememek değil, bu öyküdeki ustalık ve sanatılığının bariz ve açık oluşuna işaret etmek içindir. 1983 yılına ait olan öyküde aslında yeni bir deneme yapılmış. Dilin imkânları son sınırına kadar kullanılmış, başka bir tabirle dil ile oynanan bir anlatım yeğlenmiş. Öyküyü okurken yer yer Cahit Zarifoğlu'nun Yaşamak'ını okur hissine kapılıyorsunuz, yer yer Nuri

Pakdil'in kelimelerle oyununa benzer dil kullanımlarına rastlar gibi oluyorsunuz. Ama her halükârda Kekeç üslubu ağır basıyor.

Öykü kitabı Son İyi Şeyler'e dair bu kısa saptamalardan sonra Kekeç'in öykücülüğüne tekrar dönebiliriz. Bütün öykülerinde gözlemlenen şu ki; Kekeç öykülerinde yeni denemeler peşindedir. Dile aşırı derecede yoğunlaştığı için bazen konu bırakılır, konunun aktarış biçimi ön plâna çıkartılır. Zaten çoğunlukla konu, yer ve zaman derinlerde gizlenir, olayı somutlaştırmamak için ciddi bir gayret sarfeder. Bu kasıtlı anlatımın nedeni, yazarın, öykülerine hayatından bazı kesitler koyması ve bunun bilinmesini istememesi olabilir mi? Bir ihtimal. Üzerinde çok çalıştığı dikkâtlerden kaçmayan ve zor anlaşılan bir dili var. Ayrıca soyut betimlemelere de sıkça başvurur.

Kekeç'in öykülerinin dikkât çeken bir başka noktası ise, giriş-gelişme-sonuç gibi klâsik öykücülükte başvurulan kronolojik bir sıranın olmaması. Genellikle bölümlere ayrılan öykülerde, bölümleri tek başına okumak da mümkün. İmge yoğunluğuyla göze çarpan öykülerin satır aralarında, büyük şehirde tutunmaya, bir iş, bir statü, bir çevre edinmeye çalışan taşralı gençlere sıkça rastlanır. Bir diğer tespit ise şu olabilir; yazar, popülist kaygılar gütmüyor öykülerinde. Çok kimse

tarafından okunup anlaşılın gibi bir derdi yok. Zaten üslubunun ağır ve özel olması da öykülerinin popülist olmasına engeldir.

Yağmur, Ahmet Kekeç'in sadece öykülerinde değil bütün bir üslubunda çok sık kullandığı bir motif. Yağmuru da genellikle hüzne ve acıya tekabül eden bir anlamda kullanır. Öyle ki yağmur geçeceği yerde siz, içinizde derin bir acı hissedersiniz. Son romanına isim yapacak kadar yağmurla içli dışlıdır yazar. Hüzün demişken bırakmadan devam edelim. Kekeç'in öykülerinde acı eksik olmuyor. Öyküler okunduktan sonra beynimizde net bir fotoğraf kalmasa da yüreğimizin bir yerinde öykü boyunca büyüyen kocaman bir hüzün bulutunun kaldığını farkediyoruz. Öykülerindeki bir başka husus da muğlaklık ve kapalılık. Kekeç, bu anlatım biçimine çok sıkça başvurur. Bir isim verir, bir olayıdeşeler, bir atıfta bulunur, bir şifre verir... Bunlar kendi özel hayatına bir gönderme mi, çok ince bir mesaj mı, belli olmuyor.

Öykülerine yönelik tespitlerimize devam edelim. Kekeç'in öykülerinde şiirsel bir tat var. Sanki iyi ve büyük bir şiir için toplamış materyallerini, hazırlığını bunun için yapmış... Kelimelerini titizlik ve ustalıkla seçmiş, mecrasını belirlemiş, sonra bilinmez bir nedenle şiir yazmaktan vazgeçip öyküde karar kılmış. Bu,

öykülerinin okuyucu üzerinde bıraktığı etkiden de anlaşılıyor. Okuyucu üzerinde soy bir şiir nasıl bir tesir bırakıyorsa Kekeç'in öyküleri de aynı tesiri bırakıyor. Bunu da yazarın şiire olan onulmaz aşkıyla açıklamak mümkün belki.

Öykücü kimliğini bu şekilde özetledikten sonra köşe yazarlığı ve polemik yazılarına bakalım. Ahmet Kekeç'in belirli bir kesimde adının polemikçiye çıkması tesadüfi değildir. O son dönemin en iyi polemik yazarlarından birisidir. Gazetedeki köşesinde bu atışmaları ne büyük bir ustalıkla yürüttüğünü onu takip edenler iyi bilir. Soyadına kanarak tekleyebileceğini düşünüp ona dil uzatanlar, ivedilikle ağızlarının payını alır. Meselâ Hasan Yalçınlar, meselâ Bedri Baykamlar, meselâ Cemil Tosunlar buna şahit ve örnektir. Bu özelliğiyle sadece bir camianın değil farklı kesimlerden bir çok insanın da beğeniyle takip ettiği bir yazar. Bol vurgulu yazıları, kendine has tanımlamaları ve alternatif görüşleriyle sevilen ve de okunan bir yazar.

Gazeteciyim Ama Tedavi Görüyorum⁶ isimli kitabı bu polemik yazılarının örnekleri ile doludur. Bu kitabında Kekeç'in polemik yazıları, kalem kavgaları ve medyanın köşe başlarını tutmuş ikiyüzlü paralı askerleriyle atışmaları ağırlıkta. Darbelerin sivil ayaklarını, cunta

yanlılarını ve militarist hevesli taifeyi teşhir ediyor bu kitabında. Kemalizm'i din görüp Mustafa Kemal'i 'peygamber ya da yarı tanrı' bir konuma çıkartanlar, onda bir f hrer vehmedip Kemalist bir teokrasiyi tesis etmeye  zlem duyanlar teşrih masasına yatırılıyor. '   man sosis' Toktam   Ate  , 'sahili kemalist' Yekta Güngör  zden, 'her dönemin adamı' Hasan Yalçın, 'i   takipçisi' Ertuğrul   zk k, 'ihtiyar kurt' Hakkı Devrim, 'içten pazarlıklı' Ali Kırca, 'soy ismiyle müsemma' Ahmet Taner K   lalı, ' amur g re  isi' Bedri Baykam, Hasan Cemal, Doğu Perinçek, Orhan Pamuk, Ataul Behramo lu, Attila İlhan, Murat Belge...ve aydın geçinip cuntacılığı alkı layanların otuz iki tekmili birden Kekeç'in cedelci ve ti'ye alan kaleminden nasibini alıyor. Halka ve onun değerlerine savaş açıldığı, tek parti devr-i saadetinin tekrar hortlatılmak istendiği netameli bir ara dönemin vesikası niyetine de okunabilecek olan kitap, kıymetli bir belge hüviyetinde. Vatanseverlik, halkçılık, insan hakları dendiğinde mangalda k l bırakmayan, aydınlanmasını tamamlayamamı  Türk İntelijansiyası; inançlı insanlara baskının had safhaya ulaştığı, fi lemenin kebab i ve limonatacılara kadar uzandığı u ursuz bir 28  ubat döneminde ne yaptı ya da ne yapmadı? Kimin nerede durduğunu çok net bir şekilde ortaya koyuyor Kekeç kitabında.

Polemik yazılarına örnek gösterilecek bir diğer kitabı İnek Sosyalizmi⁷'nde ise, Ahmet Kekeç, ülkemizde neşv ü nema bulan çarpık sol anlayışla hesaplaşıyor ve Türkiye'de özgün manada bir sol hareketin hiçbir zaman yerleşmediğini, sol adına ortaya konulanların ise İnönü faşizanlığı olduğunu örnekleriyle vurguluyor. Ülkemizdeki sol oluşumların sağlam bir temele dayanmadığını, aslan sosyal demokratlarımızın kaba saba, cahil ve tarih şuurundan yoksun olduğunu, hiçbir proje üretmediklerini, bu ülkenin kalkınması yönünde bir çivi bile çakmadıklarını, bunun yanı sıra hayırlı ve ülkenin yararına olabilecek bütün hamlelere de engel olduklarını uzun uzadıya, sosyal demokratların ileri gelenlerinden örnekler vererek anlatıyor. Ülkemizdeki sol anlayışın yapmak değil yıkmak, yaşatmak değil yok etmek üzerine bina edildiğini bundan ötürü de 'övünç ve kıvanç'la ortaya koyabilecekleri bir projelerinin bulunmadığını defalarca yineliyor. Bir yazısında "yegânemarifeti kasaba meyhanelerinde 'sol nutuk' çekmek, edebi ve beşeri değeri olmayan anti-Amerikan kitaplar yazmak, Müslüman kimlikli bu halka 'domuz etinin aziletleri'ni anlatmak olan salim aydınlar⁸" diye söz ediyor bu sosyal demokratlardan. Bu konudaki ısrarlı yazılarından dolayı, espriyle karışık, kendisine Türk Sosyal Demokratları Doktoru payesi verilmesi bile teklif edildi.

Polemik yazılarına şöyle bir değindikten sonra, Yağmurdan Sonra'nın şahsında bir başka tarafını, Kekeç'in romancılığını biraz irdeleyelim. Yağmurdan Sonra⁹, Ahmet Kekeç'in, aslında, ilk romanı değil. Daha önce müstear isimle yazdığı ve bazı gazetelerde tefrika edilen romanları da var. Ama tartışma son romanı üzerinde odaklandı. Bu romana dair söylenenlerin ortak noktası cesur bir 'ilk roman' olduğu yönünde... Bundan ötürü de, Yağmurdan Sonra, çok okunan, tartışılan ve farklı kesimlerden ciddi anlamda eleştiriler alan bir roman oldu, çok az kitaba nasip olan bir ilgi ve alaka gördü.

Yağmurdan Sonra'nın ilgiyle karşılanmasının bir çok nedeni var; yazarının popüler kimliği, romanın konusunun bakir yani daha önce pek fazla işlenmemiş olması, okuyanı kitaba bağlayan ve merakı boğan ustaca kurgulanmış olay örgüsü... Yazarın, şiir ve edebiyat zevkinin diline yansması ve böylelikle konuyla hemhal olurken, dili ihmal etmek gibi bir yanılgıya düşmemesi romana bir ayrıcalık ve ciddi bir edebi metin hüviyeti kazandırmış. Romanda yer yer argo kelimeler de kullanılmış ama kim argoyu dilinden söküp atabiliyor ki. Hem yazarın amacı, hidayet romanı yazmak da değildir. Bundan dolayı rahattır ve zaman zaman geleneğe ters olan söylemlere de yer vermekten kaçınmamaktadır.

“Sarsıcı, düşündürücü bir aşk öyküsü” olarak nitelendirilen roman, aynı zamanda ‘iç süreçlerin sorgulandığı bir özeleştiri ve muhasebe girişimi’ olarak da vasıflandırıldı. Doğrusu bu, yerinde bir tespit. Çünkü son iki asırdır kendi iç muhasebesini yapmaya yanaşmayan ya da sürekli erteleyen bu toplumu; kendi kendini sorgulamaya zorlayan çok fazla bir şey yaşanmadı. Yağmurdan Sonra, bu açıdan bakıldığında, bizim camianın belki de hali pür melalini ortaya koydu. Murat bizden biri, gizli aşk kurbanı, depresyon sınırında bir adam, aşkları ve inançları işgal edilmiş, Hülya bir güzel kız, Müge, İrfan Bulut... Hepsi beraber kalkıp oturduğumuz insanlar aslında... Roman kahramanı Murat’la bir özeleştiri girişimi, ya da bir yerlilik vurgusu yapıldığı da ortada. Kekeç bu tesbite şöyle destek veriyor: “Yerlilik, bu topraklardan, bu topraklara ait verimlerden kaynaklanmaksa eğer evet, yerliyim ve geleneksel olanın yanındayım. İthal ikâmetçi ideolojilerin din gibi sunulmasından da artık hiç hazzetmiyorum”^{10,}

Bütün bunlardan sonra, sonuç anlamında şunu not edelim: Evet, romancı, gazeteci, yazar ama her zaman öykücü ve edebiyatçı Ahmet Kekeç, sürekli yerli olandan yana tavır alan ve bundan dolayı vurduğu yerden ses getiren bir kalem erbabı. Ekmeğini kaleminden kazanan bir emekçi, bu topraklara bağlı, bu toprak parçasını vatan yapan değerlerin bilincinde ve peşinde bir aydın, bir

entelektüel. Bu ülkenin mahcup, naif, mütevazı ve aykırı bir muhalifi.

Ahmet Kekeç, 1961 yılında Malatya'da doğdu. Öykü, deneme ve eleştiri yazıları Aylık Dergi, Maveria ve Yöneliş dergilerinde yayınlandı. Uzun bir aradan sonra Kırklar dergisi için tekrar edebi yazılar yazmaya başladı. 1985 yılından sonra çeşitli gazete ve dergilerde editörlük ve köşe yazarlığı yaptı. Gazete yazılarının büyük bir kısmı kitaplara aktarıldı. Evlidir. İki çocuk babasıdır. İstanbul'da yaşamaktadır.

1) Anadolu Gençlik, mart 2001, sayı 14, Bedir Acar'ın yazısından

2) Necati Polat, Aylıkdergi, ocak 1981

3) Necip Tosun, Maveria, mart 1986

4) Naim Ulvi Seliçi, Suffe Kültür-Sanat Yıllığı 1985-86, sayfa 74

5) Son İyi Şeyler, Perşembe kitapları, 2001

6) Gazeteciyim Ama Tedavi görüyorum, Birey yayınları, 1999

7) İnek Sosyalizmi, Emre yayınları, 1995

8) Yeni Şafak Gazetesi, 09.09.2002

9) Yağmurdan Sonra, Şehir yayınları, 1999

10) KitapHaber, mayıs 2000, sayı 13, Hüseyin Akın'la konuşmasından.

birey yayıncılık

Yedi Harf Kitapları

- Besbelli Yalnızlık- Deneme
Özcan Ünlü
- Ateş Güzeli- Şiir
Özcan Ünlü
- Nisan Çobanı- Şiir
Adem Turan
- Mavi Ada Mektupları
Kahraman Tazeoğlu
- Ölü Bir Kentin Morg Alfabesi- öykü- şiir
Kahraman Tazeoğlu
- Yetim Çağrışımlar- Şiir
Ferman Karaçam

Şiir

- Gözyaşı Komedyası -Ekim Perdeleri -
Selami Ece
- Kelebek Düğünleri -
Selman Cahit
- Ünlü Şairlerin En Güzel Aşk Şiirleri -
Birinci Kitap(Der.: Sedat Umran)
- Ünlü Şairlerin En Güzel Aşk Şiirleri -
İkinci kitap(Der.: Özcan Ünlü)
- Aşk Bu Kadar Yakışmamıştı Bana -
Özcan Ünlü
- Leke - Sedat Umran
- Karanfil - Ferman Karaçam
- Aşk Buzlu Bir Yanardağ -
Ferman karaçam
- Gül Şafaklı Bir Özlem -
Hasan Akçay
- Gözlerinin Mavi Limanında -
Aşk, Sevgi ve Hüzün Şiirleri- Nizar Kabbani

bi rey yayıncılık

Kırklar Edebiyat Kitapları

- Üç Köpük
İbrahim Tenekeci
- Güzellik Uykusu
İbrahim Tenekeci
- Peltek Vaiz
İbrahim Tenekeci
- Balın Tuzu Eksik
Kâmil Yeşil
- Portakal, Turta Bir de Kirpi
İsmail Kılıçarslan
- Çöl Vaazları
Hüseyin Akın
- Milyon Sesli Mızıka
Ali Emre
- Sebepsiz Serçe
Suavi Kemal Yazgıç
- Ağaç, Kedi ve Tırnak
Levent Dalar
- Son Ağaç
Yusuf Özkan özburun
- Küçük Bir Gök Ada
Mustafa Akar
- Sıkı Adamlar
Saadettin Acar